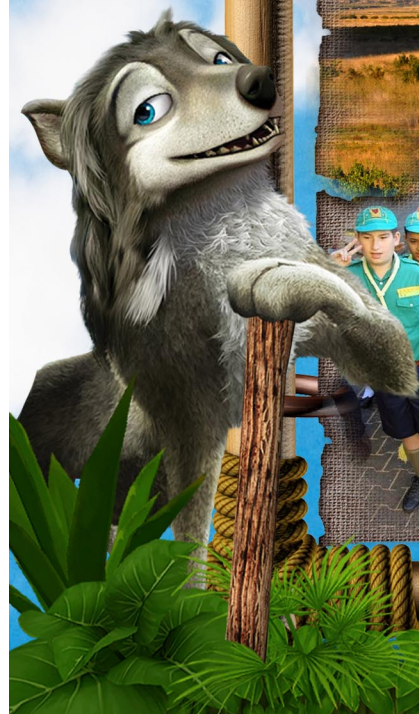

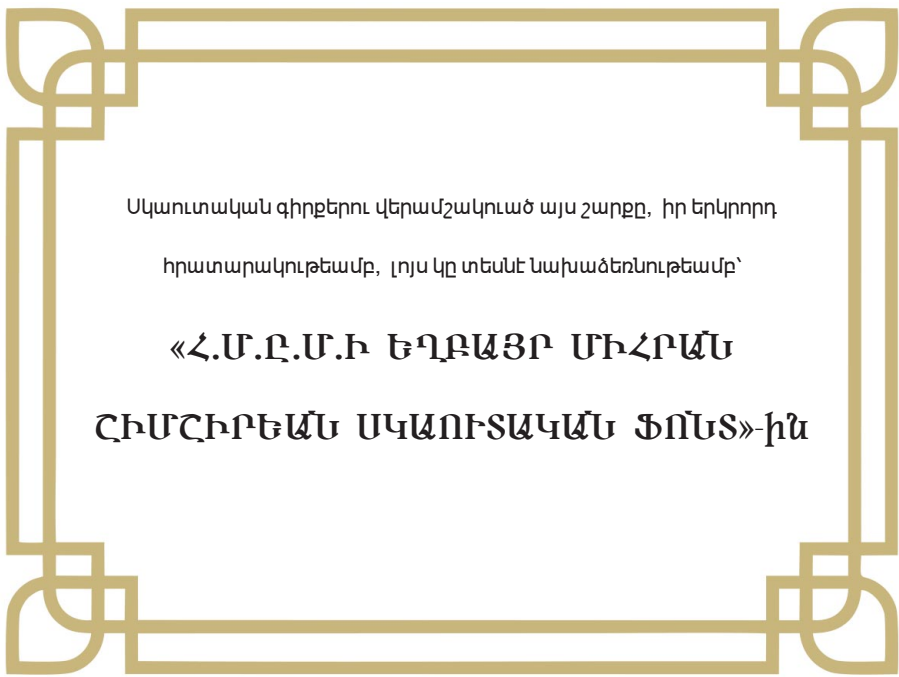
Հ.Մ.Ը.Մ.

Գայլիկ - Արծուիկ

ԵՐԿԱՍՏՈՂ

Սկսուտական գիրքերու վերամշակուած այս շարքը, իր երկրորդ
հրատարակութեամբ, լոյս կը տեսնէ նախաձեռնութեամբ՝

**«Հ.Մ.Ը.Մ.Ի ԵՂԲԱՅՐ ՄԻՀՐԱՆ
ՇԻՄՇԻՐԵԱՆ ՍԿԱՌԻՏԱԿԱՆ ՖՈՆԸ»-ին**

**Պատրաստեց եւ խմբագրեց՝
Կարպիս Գապասագալեան**

**Օգնական խմբագիր՝
Լուսին Գալեղեան**

Բ. ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

**ՎԵՐԱՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ԱՄԷՆ ԻՐԱՌԻՒՄ
ՎԵՐԱՊԱՀՈՒԹ Է Հ.Մ.Ը.Մ.Ի
ԿԵՌՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ**

Կողքի ձեւաւորում եւ էջադրում՝
Եղբ. Յովհաննէս Փամբալեան

ԵՐԿԱՍՏՂ

Անուն մականուն

.....
Ծննդ. թուական եւ վայր
.....

Տան հասցե

.....
Ե նամակ
.....

Հեռախօսի թիւ

.....
Յաճախած վարժարան
.....

Մուտքի թուական

.....
Խոստման թուական
.....

Հետաքրքրութիւններ

.....
Ապագայի միտումներ
.....

ՈՐՎ Է ՉԱՅԼԻԿԸ-ԱՐԾՈՒԻԿԸ

Գայլիկը այն սկաուտն է, որուն տարիքը կը տարուբերի 6-էն 11 տարեկանի միջեւ, ան միշտ կ'օգնէ ուրիշին եւ վստահելի է: Ան կը հագնի գայլիկական յատուկ տարազ եւ ամէն շաբաթ ներկայ կը գտնուի հաւաքոյթներուն, ուր կը սորվի սկաուտական, ազգային, կրօնական, բնութեան, մարզական գիտելիքներ:

ՈՐՈՂՔ ԵՆ ՔՈՒ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒՆԵՐՊ

Քու պատասխանատուները մեծ տղաք ու աղջիկներ են, որոնց անունները առնուած են Rudyard Kipling-ի The Jungle Book-էն: Աքելլան՝ մայր գայլն է, որ կը սիրէ ու կը պաշտպանէ իր գայլիկները: Պա-

լուն (արջ) եւ Պաղիրան (յովագ) Աքելլային օգնականներն են, որոնք գայլիկին կը սորվեցնեն գիտելիքներ, մարզանք եւ այլն: Այս պատասխանատուները շատ ժամանակ կը տրամադրեն պատրաստելու խաղեր, գիտելիքներ, արշաւներ, հետաքրքրական դարձնելու համար հաւաքոյթներ:

ԵՐԿԱՍՏՂ

Գայլիկը-արծուիկը Միաստղի գիտելիքները աւարտելէ ետք, կը սկսի նոր հանգրուանի մը, ուր կը սորվի այլ գիտելիքներ, որոնք կը տեւեն 3-էն 6 ամիս:

Այս շրջանը յաջողապէս աւարտելէ ետք կը ստանայ աստղ մը, որ կը գետեղուի գլխարկին աջ կողմը, որմէ ետք գայլիկը-արծուիկը կ'ունենայ Երկաստղ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

	Էջ
1.- Հայաստանի Հանրապետության գիևանշանը	13
2.- Դեմքեր	15
3.- Փայլիկության պատմությունը	20
4.- Հայերը իբրև քրիստոնեությունը պետական կրօն ընդունած աշխարհի առաջին ժողովուրդը	29
5.- Վարդանանց պատերազմը	34
6.- Արդի Հայաստանի սահմանները, տարածությունը, գլխավոր գետերը, լեռները	41
7.- Պանք Օթոմանի գրաւումը	47
8.- Ով Հայ Արի	55
9.- Կողմնացոյցի չորս կողմերը	58
10.- Հետախուզական նշաններ	59
11.- Հայաստանի անկախության հռչակումը	62
12.- Կապեր եւ հանգոյցներ	69
13.- Մորս	72
14.- Վրան լարեր	75

15.- Կրակ վառել	76
16.- Յնդկական նշաններով խօսիլ	82
17.- Արշաւ-բանակում	87
18.- Յագուստները խոզանակել, մաքրել, ծալել	89
19.- Առանձին, առանց ծախսի առարկայ մը շինել կամ հիւսել	95
20.- Մաքրել ու կապել վիրաւոր մատ մը, դեղել այրուածք մը եւ հասկնալ աղտոտութեան վտանգը՝ սկրթութի մը պարագային	100
21.- Չարքաշութեան փորձեր	102

**Երկաստղի մը փորձառական շրջանին հսկողութիւնը եւ
գիտելիքերու փոխանցումը կը ստանձնէ
վոհմակ/երամի խմբապետութիւնը:**

Հ.Մ.Ը.Մ.

Հ.Մ.Ը.Մ. կը նշանակէ

Հ

Մ

Ը

Մ

ՅԱՄԻԱԶ ԵՎ ՀԱՏԱԿ

*Խօսք՝ Գ. Կառվարենց
Երածշ.՝ Բ. Կանաչեան*

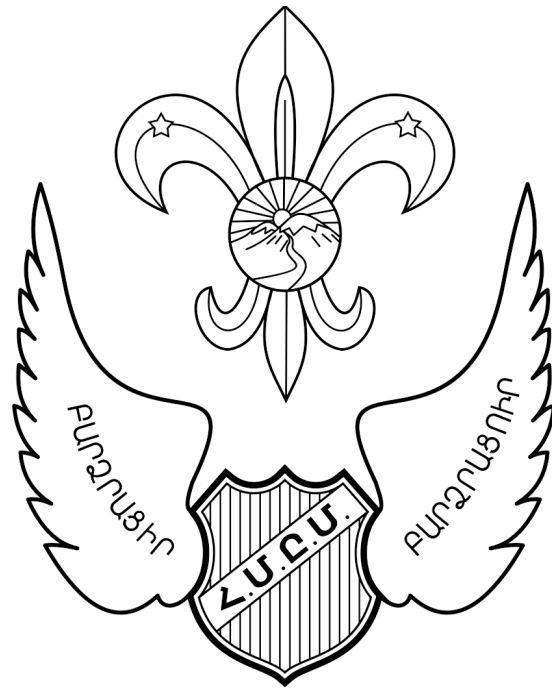
Յառա՛ջ, նահատակ ցեղի անմահներ,
Վեց դարու անմոռ վրեժի գրահներ,
Կատարն հայրենի լերանց հեռագոյն,
Երթանք կոթողել դրօշակն եռագոյն:

Հսկայ նուիրման
Տորմիդ հրաթել,
Կամաւոր բանակ,
Յառա՛ջ, յառա՛ջ անսասան,
Յառա՛ջ անդէդել
Դէպի յաղթանակ, յաղթանակ:

Վատին սեւ արիւն մեր հողն ոռոգեց,
Տարագիր հայն իր կեանքը նորոգեց,
Երեկ՝ շղթայուած, այսօր՝ ինքնավար,
Յարեալ վեհօրէն դամբանէն խաւար:

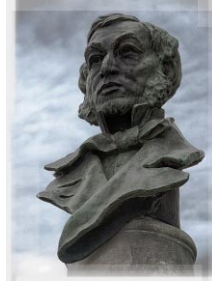
Հսկայ նուիրման
Տորմիդ հրաթել,
Կամաւոր բանակ,
Յառա՛ջ, յառա՛ջ անսասան,
Յառա՛ջ անդէդել
Դէպի յաղթանակ, յաղթանակ:

ԳՈՒՆԱԿՈՐԷ՛ ՇՈՒՇԱՆԱՇԱԴԻԿԸ.

ԳՇԷ՛ Հ.Ս.Ը.Մ.Ի ԴՐՈՇԱԿԸ

ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔ

Խօսք՝ Մ. Նալբանդեան

Մեր հայրենիք, ազատ անկախ,
Որ ապրել է դար՛ է դար՛
Իր որդիքը արդ՛ կանչում է
Ազատ, անկախ ՀԱՅԱՍՏԱՆ:

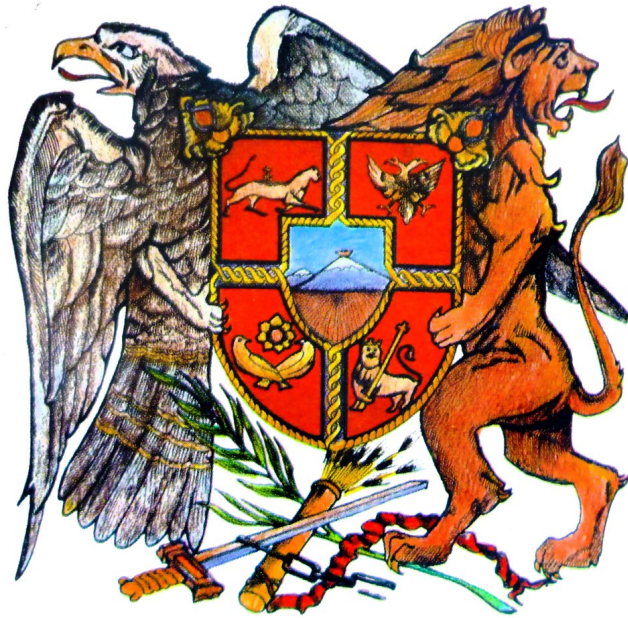
Ահա՛, եղբայր, քեզ մի դրօշ,
Որ իմ ձեռքով գործեցի,
Գիշերները ես քուն չեղայ,
Արտասուքով լուացի:

Նայի՛ր նրան, երեք գոյնով՝
Նուիրական մեր նշան,
Թո՛ղ փողփողի թշնամու դեմ,
Թո՛ղ միշտ պանծայ, Հայաստան:

Ամենայն տեղ մահը մի է,
Մարդ մի անգամ պիտ՛ մեռնի,
Բայց երանի, որ իւր ազգի
Ազատութեան կը զոհուի:

1.- ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԶԻՆԱՆՇԱՆԸ

Հայաստանի Առաջին Հանրապետության զինանշանին հեղինակներն են Ալեքսանդր Թամանեան եւ Յակոբ Կոչոյեան:

Զինանշանին կեդրոնը կայ վահանաձեւ տարածութիւն մը, որ բաժնուած է չորս մասի: Իւրաքանչիւր մասին մէջ տեղ գտած են հայկական պատմական չորս թագաւորութիւններու զինանշանները, հետեւեալ կարգով.- Արտաշէսեան, Արշակունեանց, Բագրատունեաց եւ Ռուբինեանց: Մէջտեղը կը գտնուին Մեծ եւ Փոքր Մասիսները, իբրեւ Հայաստան աշ-

խարհի անփոխարինելի խորհրդանշան: Մասինսերուն վերը գետեղուած են Յ.Յ. գիրերը, «Յայաստանի Յանրապետութիւն» բառերուն սկզբնատառերը:

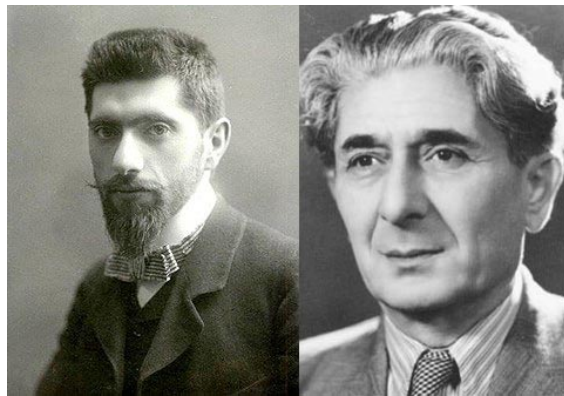
Վահանին աջ կողմը կը գտնուի արծիւը, իսկ ձախ կողմը՝ առիւծը, որոնք գրկած են վահանաձեւ տարածութիւնը: Արծիւն ու Առիւծը կը խորհրդանշեն ուժն ու կորովը, որով կը պահպանուի հայրենիք մը: Վահանին տակը գտնուող սուրը, գրիչը, հասկերը եւ շղթան կը բացատրուին հետեւեալ ձեւով.-

Սուրը կը խորհրդանշէ ուժը, որ անհրաժեշտ է պահպանելու համար հայրենիքի մը սահմանները:

Գրիչը կը խորհրդանշէ մտաւորական եւ մշակութային այն արժեքները, որոնք ժողովուրդ մը կը պահեն:

Յասկերը կը խորհրդանշեն երկրին արդիւնաբերութիւնը, հարստութիւնը:

Շղթան կը խորհրդանշէ այն կղպանքը, որով կը պահպանենք երկրին սահմանները եւ չենք արտօներ, որ օտարներ խորտակեն հողերը մեր:

Ալեքսանդր Թամանեան եւ Յակոբ Կոչոյեան

2.- ԴԷՄՔԵՐ

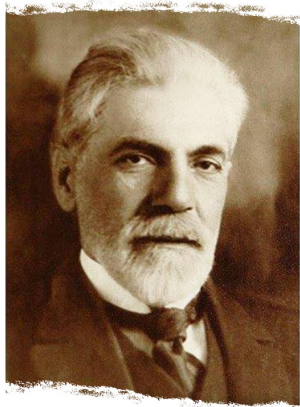
Արամ Մանուկեան (1879-1919)

Հիմնադիր՝ Հայաստանի
Հանրապետութեան: 1918-
ին, Հայոց Ազգային
Խորհուրդին կողմէ Երեւան
կ'ուղարկուի Դրոյին հետ
եւ կը կազմակերպէ
Արարատեան շրջանի
ինքնապաշտպանութիւնը՝ ներխուժող
թուրքերուն դէմ: Հայաստանի անդրանիկ
կառավարութեան մէջ ան կը նշանակուի ներքին
գործոց եւ պարենաւորման նախարար:

Վարչապետներ

Հայաստանի անկախության շրջանի վարչապետներ.-

Յովհաննես Քաջազնունի
(1868-1938)

Ալեքսանդր Խատիսեան
(1876-1945)

Համո Օհանջանեան
(1873-1947)

Սիմոն Վրապեան
(1882-1969)

Զօրավարներ

Չօր. Թովմաս Նազարբեկեան

Ընդհանուր հրամանատար Ղարաքիլիսէի ճակատին եւ գլխաւոր հրամանատարը հայկական հանրապետութեան: (1855-1931)

Չօր. Մովսէս Սիլիկեան (1862-1934)

Ընդհանուր հրամանատար Սարդարապատի եւ Բաշ Ապարանի ճակատներուն:

Չօր. Դանիէլ Բէկ Փիրումեան (1870-1922)

Հրամանատար Սարդարապատի զօրամասին:

ԳԱՅԼԻԿԻ ԴՐՕՇ

ԳԱՅԼԻԿԻ ԴՐՕՇ

Փայլէ՛. փայլէ՛ ով դո՛ւ ու՝շակ մեր գլուխներուն վրայ համարձակ.
Ծալքերդ օղին մէջ վէտվէտին նըման դալար փափուկ մարգին
Ծալքերդ օղին մէջ վէտվէտին նըման դալար փափուկ մարգին
Փայլէ՛ փայլէ՛ ով դո՛ւ ու՝շակ փայլէ՛ փայլէ՛ ով դո՛ւ ու՝շակ:

Փայլէ՛, փայլէ՛, ով դրօշակ
Մեր գլուխներուն վրայ համարձակ.
Ծալքերդ օղին մէջ վէտվէտին
Նման դալար փափուկ մարգին:

Կրկներգ: Փայլէ՛, փայլէ՛, ով դրօշակ:

Լանջքիդ վրայ գեղադալար
Կ'ըլլան մէկ սիրտ, մէկ գաղափար.
Երկու գայլեր եղբայրօրէն
«Մեր լաւագոյնը» կը գոչեն:

**Օ՛ն լսեցե՛ք. այս է մեր կամք
Երբ որ սորվինք, գործենք, խաղանք.
Ի գործ դնել լանազոյնն մեր,
Յարգելով միշտ խղճին պատուեր:**

**Սիրուն դրօշակ եղիր վկայ
Կը խոստանանք առջեւդ ահա.
Ըլլալ հնազանդ՝ միշտ Աստուծոյ
Չայրենիքի՝ ծնողաց հաճոյ:**

Թուական

Արեւլայի Ստորագրութիւն

3.- ԳԱՅԼԻԿՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

ԳԱՅԼԻԿՈՒԹԵԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

«Եթե գայլիկուրիւնը այնքան լաւ կը համապատասխանէ փոքրերու ձգտումներուն, պատճառն այն է, որ ան յարմարած է հոգեբանութեան բնական օրէնքներուն»:

Վերա Պարբլէյ

1908-ին, երբ Լորտ Պ. Փաուըլը հիմը դրաւ սկաուտութեան, հաւանաբար չէր մտածած, անոր իբրեւ լրացուցիչ բաժինը ստեղծել նաեւ երեխաներուն յատուկ շարժում մը: Թերեւս մտածած չէր, հաւանաբար պայմանները յարմար չէր նկատած 12 տարեկանէն վար եղողները եւս մասնակից դարձնելու սկաուտական աշխատանքներուն: Իրողութիւնը այն է, որ սկաուտութիւնը սկզբնական շրջանին քանի մը տարի ընթացաւ առանձին, մինչեւ որ 7-12 տարեկան տղաք՝ ապագայ գայլիկները, պարտադրեցին իրենց ներկա-

յութիւնն ու գոյութիւնը սկաուտական շարժումէն ներս: Այս մասին Պ. Փաուըլ կը պատմէ շատ հաճելի ձեւով. «1908-էն ի վեր, քանի մը տարի անցած ըլլալով սկաուտական շարժումի ստեղծումին, կարգ մը խմբապետներ նկատեր էին, որ սկաուտական խաղերուն ստեղծած հետաքրքրութիւնն ու խանդավառութիւնը նախանձով դիտելու միտումով, սկաուտական կեդրոններու դռներուն մօտ կը հաւաքուէին մեծ թիւով երեխաներ: Վերջիններս՝ խմբապետներուն դիմելով, ցանկութիւն յայտնեցին ըսելով.- Թոյլ տուէք, մենք ալ սկաուտ ըլլանք: Պետերը պատասխանեցին.- Ո՛չ, դուք շատ փոքր էք, պետք է հեռանաք: Սակայն երեխաները չհեռացան, միշտ շրջապատեցին սկաուտները եւ յարաճուն հետաքրքրութեամբ դիտեցին անոնց աշխատանքներուն ընթացքը:

«Վերջապէս, խմբապետները դիմեցին ընդհանուր սկաուտապետին՝ անոր պատմելով եղելութիւնը, իր մանրամասնութիւններով:

«Սկաուտապետը՝ ի՞նչ պիտի ընենք հարցումին պատասխանեց.- «Պատրաստեցէք զանոնք սկաուտ ըլլալու: Գայլիկ ըրէք եւ խմբեցէք վոհմակներու մէջ»:

Ու օր ըստ օրէ, ձեւ ու ծաւալ ստացող սկաուտական շարժումին մէջ տեղ գտաւ նաեւ գայլիկական շարժումը, որ որդեգրուեցաւ 1914-ին:

1916-ին ամբողջացաւ փոքր սկաուտներու կանո-

նագիրը, ըստ որուն, վերջինները կոչուեցան փոքր գայլեր կամ՝ գայլիկներ:

Այսքանով սակայն չի վերջացաւ շարժման սկզբնաւորումն ու հիմնաւորումը: Պ. Փաուըլ ինք իսկ կարգաւորած է այս նոր շարժման գործունեութիւնը: Իրարու ետեւէ գրած է գիրքեր, գայլիկներու համար պատրաստած է խաղեր, յարմարեցուցած է պատմութիւններ, եւ գայլիկական շարժումը, իբրեւ անհրաժեշտութիւն եւ լրացում՝ սկաուտական գոյութեան ու ծաւալումին, զարգացուցած է մեծապէս:

Արդիւնքը այն եղաւ, որ գայլիկական շարժումը, անկէ ի վեր միշտ ընթացած է սկաուտական շարժման զուգահեռ:

Գայլիկութիւնը, փոքրերու այս շարժումը, կոչուած է ստանձնելու կարելոր դէր մը մարդկային ընկերութեան մէջ:

ԿՏԱԷ ՊՈՒՊՐԻԿՆԵՐ

Կաղանդը արդեն մօտ է. ահաւասիկ լուծում մը բոլոր անոնց համար, որոնք շուարած են, թէ ի՞նչ պիտի նուիրեն իրենց ընտանիքի իւրաքանչիւր փոքրիկին, առանց մեծ գումարներ ծախսելու:

Կտաւէ պուպրիկները կարելի է գործածել նաեւ տունը զարդարելու համար, զանոնք գործածելով իբրեւ բարձ (սակայն աւելի մեծ չափերով):

Այս պուպրիկները (որոնք միջին հասակը կը հասնի 10 սանթիմետրի) շինելու համար պէտք ունիք աւելցած կտորներու, ասեղ-դերձանի, բամպակի կամ բուրդի: Անշուշտ, կարելի է նաեւ չափերը աւելի մեծ ընել:

Չորս պուպրիկներուն համար, մարմինը պիտի կազմէք նոյն ձեւով:

Թափանցիկ թուղթի մը վրայ ընդօրինակեցէք

պուլարիկին մարմինը եւ գլուխը: Կտրեցէք: Մարմնին եւ գլխուն համար ձեր գործածելիք կտորը ծալեցէք եկուքի եւ վրան դրէք թուղթի կտորները: Գնդասեղներով ամրացուցէք թուղթը կտորին երկու ծալքերուն վրայ (կտորին շիտակ բաժինը պէտք է գտնուի ներսը, իսկ ետեւի բաժինը՝ դուրսը): Կտորին վրայ գծեցէք մարմնին եւ գլխուն շրջագիծերը: Կտրեցէք այս ձեւերով, շրջագիծին եւ կտրուածքին միջեւ

ձգելով մէկ սանթիմէթ միջոց մը: Կտրեցէք, առանց մոռնալու բացուածք մը ձգելու երկու կտորներուն վրայ (վիզին բաժինը), բամպակին համար:

Մարմինը եւ գլուխը կտրելէ ետք, կտորները դարձուցէք իրենց շիտակ կողմը: Գլխուն եւ մարմնին մէջ լեցուցէք բուրդ կամ բամպակ (տեսնել պատկեր թիւ 1 եւ 2), եւ ապա միացնել գլուխը՝ մարմնին, վիզին բաժինը կտրելով (պատկեր թիւ 3):

ՆԱՊԱՍՏԱԿ

Նապաստակին համար պէտք ունիք ճերմակ կտորի մը՝ մարմնին համար, բայց վարդագոյն կտորի՝ ականջներուն համար, փոքրիկ կտոր մը սեւի եւ սրճագոյնի՝ քիթ եւ աչք շինելու համար:

- Նապաստակին ականջները կարեցեք գլխուն հետ միասին, ծայրերը քիչ մը ծռելով (տեսնել պատկերը):

- Վ ա ղ ա գ ո յ ն կտորին վրայ կտրեցեք աչքին մեծ կլորը, իսկ սեւին վրայ՝ փոքրիկ կլորը: Կտրեցեք աչքերը, դեմքին վրայ:

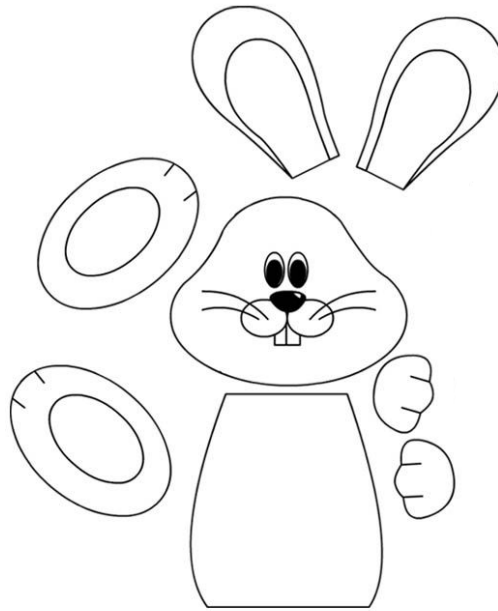
- Սրճագոյն կտորին վրայ գծեցեք եւ կտրեցեք քիթը: Կտրեցեք զայն դեմքին վրայ:

- Քիթին տակի գիծը եւ պեխերը գծեցեք մատիտով

մը եւ վրայէն ասեղով կարեցեք սրճագոյն դերձանով, ինչպէս բացատրուած է Ա. պատկերին մէջ:

- Գծեցեք նաեւ բերանը եւ կարեցեք կարմիր դերձանով, ինչպէս բացատրուած է Բ. պատկերին մէջ:

- Կրնաք նաեւ գծել գոգոց մը, ասեղագործութեամբ (Ա. պատկեր):

ՇՈՒՆ

Պետք ունիք սրճագոյն կտորի մը (մարմին), նաեւ՝ գոց սրճագոյն (ականջ), քիչ մը ճերմակ (դունչ) եւ նարնջագոյն (քիթ) կտորներու:

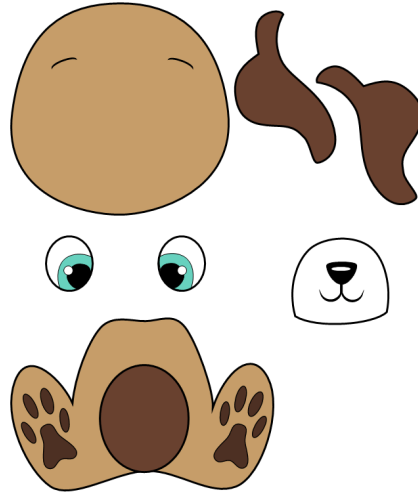
- Շան ականջները պետք է աւելցնէք, գլուխը եւ

մարմինը կարելի է ետք,
կտորին վրայ:

- Աչքը գծեցեք եւ սեւ
դերձանով կարեցեք (Բ.
պատկեր):

- Կարեցեք դունչը եւ
վրան՝ քիթը: Քիթին տա-
կի գիծը եւ բերանը գծե-
ցեք եւ կարեցեք (Ա.
պատկեր): Դունչը ամ-
բողջութեամբ կարելի է
առաջ, մէջը լեցուցեք քիչ
մը բամպակ կամ բուրդ:

- Ինչպէս նապաստակին համար ըրիք, կրնաք հա-
գուստին գիծերը գծել եւ դերձանով կարել (Ա. պատ-
կեր):

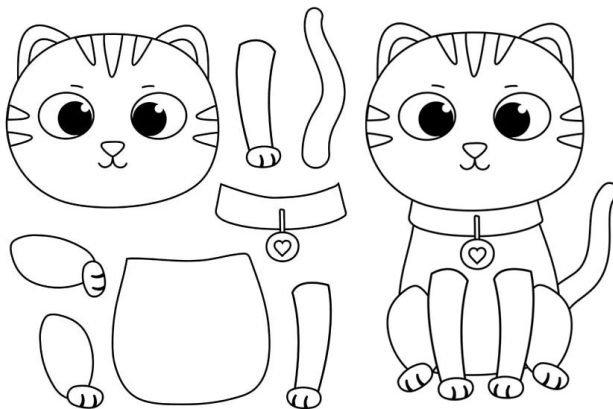

ԿԱՏՈՒ

Պետք ունիք դեղին կտորի (մարմին), նաեւ՝ սեւ
(ականջ եւ աչք), կտոր մը ճերմակ (օձիք), քիչ մը կա-
նաչ (աչք), եւ
քիչ մը նարն-
ջագոյն (քիթ)
կտորներու:

- Կարեցեք
ականջները՝
գլխուն հետ
միասին:

- Կարեցեք
աչքերը եւ քի-
թը:

- Գծեցեք քիթին տակի գիծը. պեխերը եւ բերանը կարեցեք սրճագոյն եւ կարմիր (բերան) դերձանով (Ա. պատկեր):
- Կարեցեք օձիքը (տեսնել պատկեր):
- Գծեցեք եւ դերձանով կարեցեք հագուստին գիծերը:

ԱՐՁ

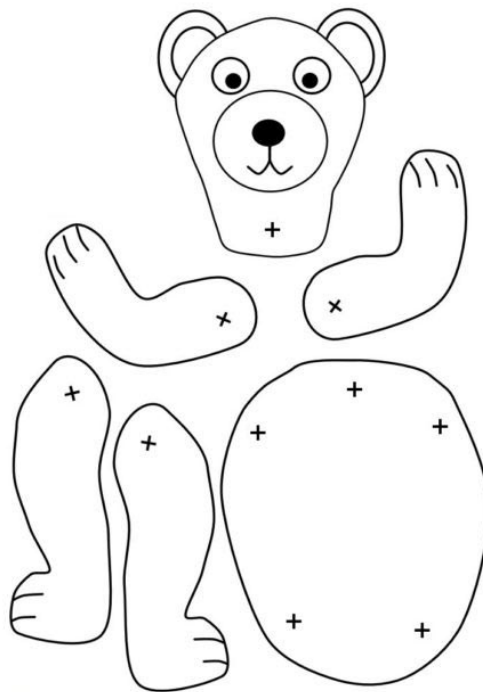
Պետք ունիք կապոյտ (մարմին), սեւ (ականջ, քիթ), կանաչ (օձիք), քիչ մը ճերմակ (դունչ), սրճագոյն (աչքի մեծ կլորակ) եւ գոց սրճագոյն (աչքի կլորակ) կտորներու:

-Ականջները կարեցեք գլխուն հետ միասին, մէջտեղէն քիչ մ ծալելով:

- Կարեցեք աչքերը
- Կարեցեք դունչը մէջը քիչ մը բամպակամ բուրդ լեցնել տար:

- Կարեցեք քիթը:
- Բերանը գծեցեք եւ կարեցեք կարմիր դերձանով (Ա. պատկեր):

- Կարեցեք օձիքը:
- Գծեցեք եւ կարեցեք նաեւ հագուստները (կտորներուն գոյները կրնաք փոխել ըստ ձեր ճաշակին):

ՄԵՆՔ ՉԱՅԼԻԿՆԵՐ

Մենք զայլիկներ Յ.Ս.Ը.Մ.ի,
Անվեհեր, առաքիկ,
Ուրախ, զուարթ, մենք ձեռք-ձեռքի,
Պարկեր ենք ինչպես:
(Կրկնել)

Թուական

Արեւլայի Ստորագրուիւն

4.- ՀԱՅԵՐԸ ԻԲՐԵՒ ՔՐԻՍՏՈՆԵՆՈՒԹԻՒՆԸ ՊԵՏԱԿԱՆ ԿՐԾՆ ԸՆԴՈՒՆԱԾ ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՌԱՋԻՆ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ

Խոսքով Ա.ի սպանությունն ետք (250), Հայաստան 37 տարի մնաց պարսիկ սասանեաններու իշխանութեան տակ: Հայոց սպարապետը՝ Արտաւազդ Մամիկոնեան ազատեց գահաժառանգը եւ դրկեց Հռոմ:

Երեսուներօթը տարի Տրդատ մնաց Հռոմ, ստացաւ բարձր կրթութիւն, սորվեցաւ լեզուներ՝ լատիներէն եւ յունարէն, սորվեցաւ պատմութիւն, գիտութիւն: Դարձաւ իր ժամանակի ամենէն զարգացած մարդոցմէ մէկը:

Տրդատ նշանաւոր եղաւ իբրեւ քաջ եւ հուժկու երիտասարդ. ան ֆիզիքապէս շատ զօրաւոր էր, սրտոտ եւ անպարտելի: Հռոմեական բանակին մէջ ան մասնակցեցաւ բազմաթիւ կռիւներու եւ միշտ յաղթանակներ շահեցաւ:

Այն շրջանին, երբ Տրդատ արտակարգ քաջութիւնները կ'ըներ, Հռոմի կայսրն էր Դիոկղետիանոս: Կայսրը ծանօթ էր Արշակունի գահաժառանգին քաջութեան, կը հիանար անոր վրայ, կ'ուզէր, որ Հայաստան ազատի Սասանեան պարսիկներու գերիշխանութենէն: Այդ նպատակով ալ, բանակ մը տուաւ անոր, որպէսզի երթայ եւ վերատիրանայ իր հայրերուն գահին:

Տրդատ 287-ին իր պատրաստութիւնները ամբողջացուց եւ յառաջացաւ դէպի Յայաստան: Անցաւ Կեսարիայէն: Հոս կը գտնուէր Գրիգորը, Անակի որդին:

Գրիգոր երկար տարիներ մնաց այս շրջանին մէջ, մեծցաւ, կրթուեցաւ, դարձաւ շերմեռանդ քրիստոնեայ:

Գրիգոր իբրեւ քարտուղար մտաւ Տրդատի բանակին մէջ: Անոր գլխաւոր նպատակն էր անշուշտ այս միջոցով մտնել Յայաստան եւ քարոզել քրիստոնեական կրօնը:

Տրդատ յաղթեց պարսիկներուն, մտաւ Յայաստան: Վռամ Բ., պարսից թագաւորը, ստիպուած ճանչցաւ Տրդատի թագաւորութիւն եւ Արշակունիներու իշխանութիւնը՝ Յայաստանի վրայ: Այս

ձեւով Յայաստան 37 տարի պարսիկներուն գերիշխանութեան տակ մնալէ ետք, վերստացաւ իր անկախութիւնը:

Տրդատ թագաւոր ուզեց տօնել իր յաղթանակը եւ շնորհակալ ըլլալ Անահիտ չաստուածուհիին եւ անոր նուէր տանելու պաշտօնը յանձնեց Գրիգորին:

Գրիգոր մերժեց՝ ըսելով, որ ինք քրիստոնեայ է: Տրդատ սաստիկ վշտացած փորձեց ամեն միջոցի դիմելով փոխել Գրիգորի միտքը, բայց Գրիգոր հաստատ մնաց իր հաւատքին վրայ:

Թագաւորին պալատականները եկան եւ Տրդատ թագաւորին ըսին, որ Գրիգոր զաւակն էր իր հայրը սպաննած Անակին: Անոնք ըսին նաեւ, որ Գրիգոր եկած էր զինք սպաննելու:

Տրդատ թագաւոր՝ սաստիկ զայրացած, մահուան դատապարտեց Գրիգորը եւ հրամայեց, որ խոր Վիրապ նետեն զայն:

Տրդատ թագաւոր Հայաստանի մէջ շատ գէշ հալածանք մղեց քրիստոնեաներուն դէմ: Աստուած զինք պատժեց եւ այնպիսի հիւանդութիւն մը տուաւ, որ վայրի կենդանիի պէս սկսաւ մարդոցմէ հեռանալ՝ անտառներ երթալ եւ առանձինն ապրիլ:

Տրդատ թագաւորին քոյրը՝ Խոսրովհուրուխտ իշխանուհին, գիշեր մը տեսաւ տեսիլք մը, ուր մարդ մը իրեն ըսաւ.- Միայն խոր Վիրապի մէջ նետուած Գրիգորը կրնայ եղբայրդ ազատել իր հիւանդութենէն: Խոսրովհուրուխտ իշխանուհին անտու երբ արթնցաւ, կանչել տուաւ պալատին իշխանները եւ հրամայեց, որ Գրիգորը բերեն խոր Վիրապէն: Շատեր մերժեցին՝ ըսելով, որ տասներեք տարիէ ի վեր հոն ա՛լ մեռած կ'ըլլայ, բայց ուրիշ իշ-

խաններ գացին այդ գետնափոր եւ մութ բանտը ու ձայնեցին.- Գրիգոր, ո՞ղջ ես: Մութ բանտին մէջէն ձայն մը եկաւ: Գրիգոր ողջ էր: Գրիգոր Լուսաւորիչը մարմինը մութ կանաչ գոյն մը առած էր, հիւանդ էր եւ հազիւ կը խօսէր: Իշխանուհին մարդ ղրկեց, որպէսզի երթան եւ բերեն եղբայրը անտառէն, հազիւ թէ Տրդատ եկաւ, իսկոյն հանդարտեցաւ ի վայրենի բնութենէն, ծունկի եկաւ Սուրբին առջեւ: Գրիգոր Լուսարիչ աղօթեց անոր վրայ եւ առողջացուց:

Տրդատ թագաւորը հասկցաւ, որ միակ ճշմարիտ կրօնքը Գրիգոր Լուսաւորիչին քարոզած քրիստոնէութիւնն է: Ինքն ալ դարձաւ քրիստոնեայ եւ հրամայեց իր իշխաններուն եւ ժողովուրդին՝ ասկէ ետք Քրիստոսին հաւատալ, մէկ Աստուած պաշտել ու սուտ կուռքերը կործանել: Այսպէսով, 301 թուին քրիստոնէութիւնը պետական կրօնք կը դառնայ Յայաստանի մէջ, Տրդատ թագաւորի օրով:

ԿԱՆՉ

Քում, քումաթի, քում, աթիքում, աթիքա,
Ուխաթիքի, ուխաթիքի, ուխաթիքի ա՛:
Յ.Մ.Ը.Մ.ի գայլիկները հոս են ահա:

5.- ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ԱԲԱՐԱՅՐԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԸ

Գարուն էր, 451 թուականի գարունը: Հայոց սպարապետին շուրջ հաւաքուեցան ուխտապահ Նախարարներն ու զինուորները, թիւով 66.000 հոգի:

Պարսիկներու Յազկերտ թագաւորը կատղած էր. ան մեծ բանակ մը կազմեց 300.000 զինուորներով եւ բազմաթիւ փիղերով, որոնք բերուած էին Հնդկաստանէն. անոնց վրայ շինած էին գրահապատ մարտ-

կոցներ:

Հայոց բանակին հրամանատարն էր սպարապետ Վարդան Մամիկոնեան:

Պարսիկները Հայաստան մտան, հասան Արտազ

գաւառի Աւարայր գիւղին քով, Տղմուտի գետի ափերուն:

Գետին մէկ կողմը պարսկական բանակն էր, միւս կողմը՝ հայկական:

Աւարայրի հերոսամարտին նախընթաց գիշերը Վարդան կարգի դրաւ իր բանակը.

Բանակին մէջ էին Յովսէփ կաթողիկոս, Ղեւոնդ Երեց եւ ուրիշ կղերականներ: Արեւածագէն առաջ, բոլորը սուրբ հաղորդութիւն առին, համբուրուեցան իրարու հետ, որովհետեւ գիտակցօրէն մահուան կ'երթային:

Արշալոյին պատերազմական շեփորները գոռացին, սկսաւ կռիւը: Հայ եւ պարսիկ բանակները խառուեցան իրարու:

Սպարապետը ինկաւ պարսկական բանակներուն վրայ եւ ցիր ու ցան փախցուց զանոնք:

Հոս էր նաեւ Վասակ Սիւնիին բանակը, որ անցաւ պարսիկներուն կողմէ: Հայ բանակին մէկ մասը տկարացաւ, սկսաւ նահանջել, պարսիկները ետ դարձան, պաշարեցին Վարդանի բանակը: Սպարապետը՝ տեսնելով, որ կտրուած էր հայ բանակէն, խոյացաւ պարսիկներուն դէմ, զարկաւ աջ ու ձախ եւ իրիկուան դէմ ինկաւ պատերազմի դաշտին վրայ, ծակծկուած մարմնով:

Աւարայրի ճակատամարտին մէջ, հայերը կորսընցուցին 1036 հոգի, իսկ պարսիկները՝ 3544 հոգի եւ 9 զօրավարներ:

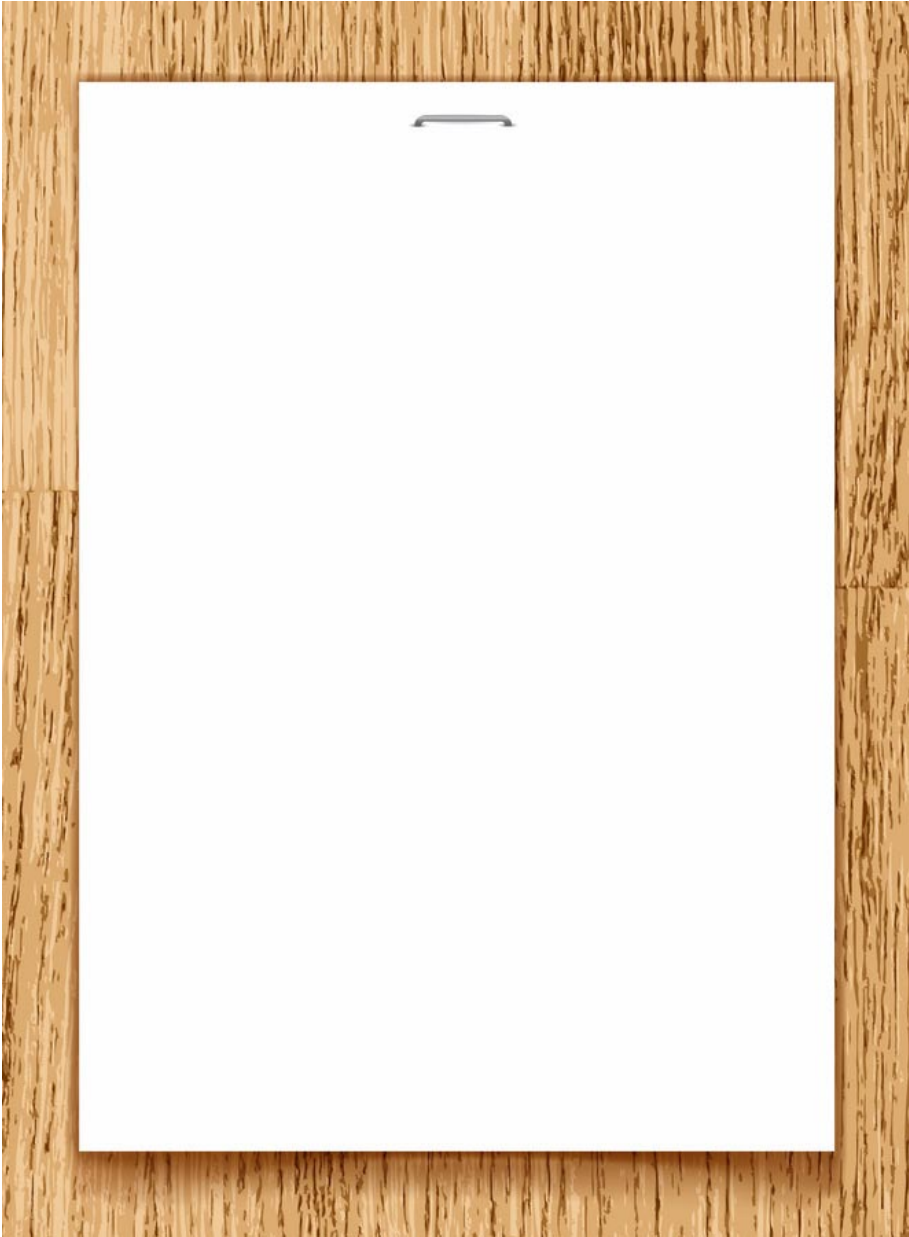
Վասակ Սիւնի, իբրեւ պատասխանատու այս պատերազմին, դատուեցաւ, բանտարկուեցաւ եւ բանտին մէջ որդնոտած մեռաւ:

Պատերազմին արդիւնքը այն եղաւ, որ հայերս ֆիզիքական մեծ կորուստ ունեցանք, սակայն յաղթա-

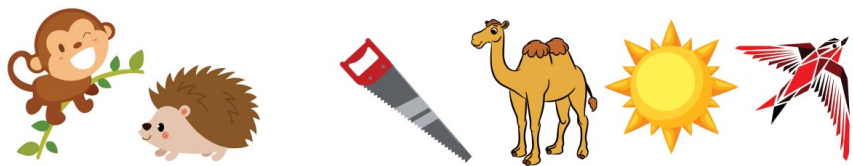
կան դուրս եկանք պատերազմէն, որովհետեւ թշնամին չյաջողեցաւ իր կամքը պարտադրել՝ մեզ բռնի ուրացնելու:

Գծե՛ պատերազմը

ժամանկ

		ր				
--	--	---	--	--	--	--

--	--	--

--	--	--	--	--	--	--

ՁԵՌԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱԼՔ

Այս խաղը կրնաս շինել հաստ խաւաքարտով կամ սնտուկով, իսկ գնդակը կրնաս շինել կտորին մէջ լեցնելով ճերմակ լուբիա կամ խճաքար:

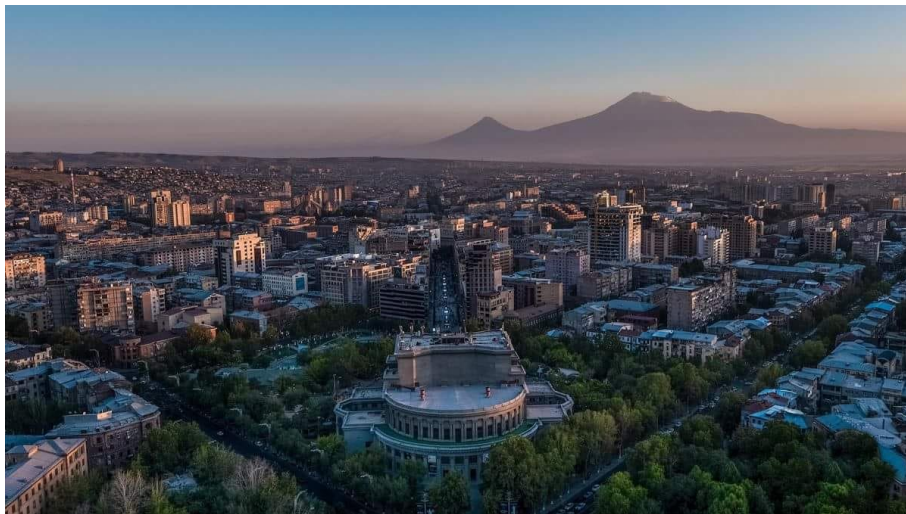
**Րիբ, ըիբ, ըիբ,
Ալահիբ, ալաուբ, ալաա:
Աքին, քահին, քահին, քահա...
Յ.Մ.Ը.Մ.ի գայլիկները (արծուիկները)
հոս են ահա:**

**6.- ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ
ՍԱՀՄԱՆՆԵՐԸ,
ՏԱՐԱԾՈՒԹԻՒՆԸ, ԳԼԽԱԴՈՐ
ԳԵՏԵՐԸ, ԼԵՌՆԵՐԸ**

Հայաստան Անդրկովկասի երեք հանրապետություններն մեկն է: Տարածությունը շուրջ 30.000 քառ. քիլոմետր է, մեկ տասներորդը Պատմական Հայաստանին: Անկախության վերատիրացած է 1991-էն ի վեր:

Իր անմիջական դրացիներն են Վրաստանն ու Ազրայեյճանը, Հայաստանը նաեւ սահմանակից է Իրանի եւ Թուրքիոյ:

Մայրաքաղաքն է Երեւանը:

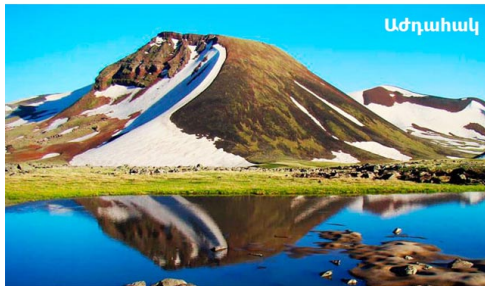

*** Այլ քաղաքներ**

Գիւմրի, Վանաձոր, Էջմիածին, Արմաւիր, Դիլիջան, Աշտարակ, Կապան, Գորիս, Սիսիան, Եղեգնաձոր, Վարդենիս, Իջեւան, Վայք, Մեղրի:

*** Լեռներ**

Արագած 4095 մետր
Կապուտջուղ 3906 մետր
Աժդահակ 3598 մետր
Վարդենիս 3520

*** Կլիմայ**

Կլիման ընդհանուր առմամբ բարեխառն է, ցամաքային եւ լեռնային:

*** Գետեր**

Արաքս 933 քմ.
Ախուրեան 205 քմ.

Հրազդան 146 քլմ.

Արփա 126 քլմ.

*** Լիճ**

Սեւան 1370 քառ. քլմ.

*** Դաշտեր**

Արարատեան 850 մեթր բարձրութիւն

Շիրակի 1500 մեթր բարձրութիւն

Սիւնիքի 250 մեթր բարձրութիւն

Գտի՛ր Հայաստանի 6 քաղաքներուն անունները՝ դասաւորելով տառերը, ապա տեղաւորէ գանոնք քարտէսին վրայ ու գունաւորէ լիճերն ու ծովերը:

Գրե՛ ապրած երկրիդ սահմանները, յիշե՛
նշանաւոր լեռները, լիճերը եւ գետերը:
Գծե՛ անոր դրօշակը:

Սահմանները.-

.....

Լեռները.-.....

.....

Լիճերը.-

.....

Գետերը.-.....

.....

ՉԻՆՈՒՈՐԻ ՄՕՐ ԵՐԷ

Չարթի՛ր, որդեակ, ուշ բեր, վեր կաց,
Պատերազմի փողն հնչեց,
Չարթի՛ր, գոչեց ձայնն հայրենեաց,
Կենաց, մահու ժամ հնչեց:

Պատրաստել եմ քո զենքերը,
Ահա գլխիդ վերել կան,
Ինչպես երբեմն քո գրքերը,
Երբ կ'երթայիր վարժարան:

Ելի՛ր կապեմ սուրը մեջքիդ,
Ասպար կախեմ քո ուսեդ,
Եւ սուրբ դրօշակն հայրենիքիդ
Թող ծածանի աջ թելեդ:

Փոխան գրքիդ ահա սուրեր,
Փոխան թղթի կռուի դաշտ,
Գնա՛ մեռիր ազգիդ համար,
Թող մայր երկիրդ ապրի հաշտ:

Քանի՛ տարի կերակրեցի,
Մինչ հասակդ այդ առիթ,
Բարձր հասակիդ մայրդ մեռնի,
Դուն ալ քո ազգիդ մեռիր:

7.- ՊԱՆՔ ՕԹՈՄԱՆԻ ԳՐԱԴՆՈՒՄԸ

Հայութեան եւ հայ յեղափոխութեան համար ծանր հարուած էին 1895-96-ի ջարդերը: Ծանր հարուած մըն էր նաեւ Վանի ինքնապաշտպանութեան կռիւը միող ֆետայիներուն նահատակութիւնը:

Յ. Յ. Դաշնակցութիւնը այս պայմաններուն մէջ կ'որոշէ հարուածին պատասխանել հարուածով: Պանք Օթոմանի դէպքին հիմնական նպատակն էր ուժեղ ցնցում մը յառաջ բերել էր, որպէսզի կարելի ըլլայ հայկական նահանգներու բարենորոգումները գործադրել տալ:

Դրամատան գրաւման համար կ'որոշուի Օգոստոսի 10, սակայն յետոյ կը յետաձգուի նոյն ամսուան 14-ին կէսօրուան: Ընդհանուր ղեկավար կը նշանակուի Բաբգէն Սիւնիս, իսկ Հրաչ Թիրեաքեանը՝ օգնական: Արմէն Գարոյին կը յանձնուի դրամատան ներսի կարգին եւ պաշտօնեութեան պահպանումը:

Օգոստոս 14, կէսօր: Յանկարծ Համիտի մայրա-

քաղաքին մեջ կը սկսի զէնքերու համազարկ մը՝ ռումբերու որոտին ընկերացած: Չէնքի ձայներն ու ռումբերու պայթումները չեն դադրիր: Խուճապի մեջ է քաղաքը, անակնկալի եկած է սուլթանը: Հայ յեղափոխականները գրաւած են Պանթ Օթոմանը:

Օր ցերեկով տեղի կ'ունենայ գրաւումը: Շատ հանդարտ կերպով անոնք կը մօտենան դրամատան, ապա՝ յանկարծ քաշելով իրենց ատրճանակները կը կրակեն պահակներուն վրայ: Կը սպաննուին պահակները, ինչպէս նաեւ՝ քանի մը յարձակողներ: Կռուի առաջին զոհերէն է Նոյնինքն Բաբգէն Սիւնին. պահակ զինուորներու կրակած առաջին փամփուշտներէն մէկը կը ծակէ անոր թիկունքը, Սիւնի գետին կ'իյնայ այդ վայրկեանին, կը պայթին իր վրայ գտնուող ռումբերն ալ. երիտասարդ ֆետայիին մարմինը անճանաչելի կ'ըլլայ: Մեծ գին վճարուած էր դրամատան գրաւումին համար: Անոր նահատակութիւնը, սակայն, պատճառ չ'ըլլար, որ մնացեալները իրարու անցնին: Անմիջապէս Արմէն Գարօ հրամանատարութիւնը յանձն կ'առնէ, եւ կռիւը կը շարունակուի դրամատան ներսէն՝ յարձակող զօրքերուն դէմ:

Մինչեւ կէս գիշեր ամբողջ մայրաքաղաքը կծկուած վիճակով կը սպասէ...: Կարգ մը տեղեր արդէն անմեղ հայեր զոհ կ'երթան թուրք զինուորներու եւ ամբոխի սուրերուն: Դրամատունը գրաւողները եւրոպացի դեսպաններուն կը դրկեն չորս կէտերէ բաղկացած պահանջագիր մը.-

1.- Դադրեցնել Պոլսոյ մէջ սկսած անմեղներու կոտորածը:

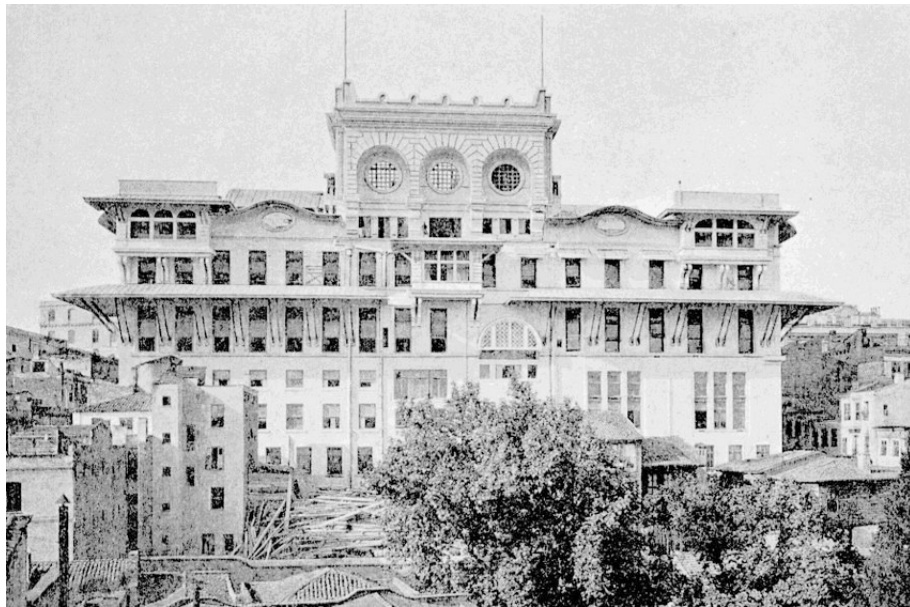
2.- Դադրեցնել դրամատան դէմ յարձակումը, հակառակ պարագային պիտի պայթեցնեն դրամատունը:

3.- Գրաւոր երաշխիքներ տալ հայկական նահանգներու բարենորոգումներուն մասին:

4.- Ազատ արձակել բոլոր հայ քաղաքական բանտարկեալները:

Արմէն Գարօ եւ իր ընկերները վճռական էին:

Ռուսական դեսպանատան եւ Արմէն Գարոյի միջեւ երկար բանակցութիւններէ ետք, հայ յեղափո-

խականները կը համաձայնին ձգել դրամատունը, իրենց պահանջներուն վերաբերեալ երաշխիքներ ստանալէ ետք:

Առտուան դէմ, 17 յեղափոխականներ իրենց զենքերով դուրս կու գան դրամատունէն: Տասնեօթը հոգիներ, իրենց զենքերով, կ'անցնին թուրք զօրքերուն

մէջէն, Մաքսիմովի առաջնորդութեամբ (որովհետեւ ան խոստացած էր իր անձով երաշխաւորել անոնց ապահովութիւնը). կը հասնին ծովեզերք, ուրկէ զիրենք կը փոխադրեն ֆրանսական «Ժիրոնտ» շոգենաւով:

Դժբախտաբար, սակայն, շոգենաւին վրայ զինաթափ կ'ընեն հայերը եւ զանոնք կը փոխադրեն Մարսելի բանտը: Իրենց խոստումը չեն յարգեր նաեւ դեսպանները, որովհետեւ անոնք իրենց սեփական շահերը միայն կը հետապնդէին: Այս բուլորէն ետք, սակայն, Պանք Օթոմանի գրաւումը մարտական իմաստով մեծ յոյսեր ներշնչեց Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութեան, զօրացուց պայքարի ու զոհաբերութեան ոգին՝ հայրենիքի սիրոյն:

Գրե՛ Բաբգեն Սիւնիի կենսագրութիւնը

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ԲԱԲԳԷՆ ՍԻՒՆԻԻ ՄԱՀԸ

Պանք Օթոման գրաւած է
Դաշնակցութեան կոմիտէն,
Նրա մէջը լեցուցած է
Պայթիչ, խորտակիչ ռումբով:

Ամէն հայ քաջ սպասում էր
Այն սիրելի բոպէին,
Թէ ե՞րբ պիտի նետուի ռումբը
Ու խորտակուի թշնամին:

Ահա ինկաւ պատուհանէն
Մի կլորիկ ղումպարա,
Յոն սարսեցաւ Սուլթան Յամիտ
Եւ իր վատ հոգեթ փաշան:

Երբ այս լուրը Յամիտ լսեց,
Քովը կանչեց Նազըմը,
Գնա՛ ըսաւ, հանդարտեցո՛ւր,
Այդ խռովեալ հայերը:

Պանք Օթոման զետեղուած է
Բաբգէն Սիւնի յարկին տակ.
Յոն գոհուեցաւ Բաբգէն Սիւնի
Դաշնակցական վեհ հսկան:

Սորա անունը սարսեցուց
Յարիւր հազար միւսլիման,
Սոցա Սուլթան Յամիտ կոչուած
Անգութ ազգին խալիֆան:

8.- ՈՎ ՀԱՅ ԱՐԻ ՄԿԱՌԻՏԱԿԱՆ ՔԱՅԼԵՐԳ

Ով հայ արի նախ բարձրացիր,
Մարմնով մտքով հսկայ դարձիր,
Ջանք ճիգ թափե դու ամեն եր
Գործադրելու բարիք մը նոր:

Ջնազանդե մեծերուդ միշտ,
Մի պատճառեր ոչ ոքի վիշտ,
Ազգիդ համար միշտ աշխատե,
Եղիր առոյգ եւ ճիշդ դատե:

ԺԱՄԱՆՑ

ՀՆԴԿԱԿԱՆ ՕՐ

Կրնաս փորձել խարուկահանդեսի, բանակումներու եւ հաւաքոյթներու ընթացքին. փորձե՛ եւ տես որ-

քան հաճելի է ծպտուիլ: Ծրագրե եւ գործածե հին լաթեր, գիշերանոցներ, վերարկուներ եւ այլն:

Հնդիկներուն գործածած վրանները կը կոչուին Teepee. կրնաս անոնց նմանը շինել եւ գործածել բանակումներուն, թատրոններուն եւ այլն:

Հնդկական անկիւն:

Եռոտանի մը շինել, վարի մասը իրարու միացնել բարակ պարանով եւ վրան կտորով կամ թուղթով պատել, ապա զարդարել ըստ ճաշակի:

Թերթերը ծալել երկու կողմերէ, կապել, վրայ-վրայի շարել (տես նկարը), մէջը անցընել կարմիր լոյս, եւ

կ'ունենաս արուեստական կրակարան:

Թուական

Աքելլայի Ստորագրութիւն

Ժամանց

Կրնա՞ս հետեւեալ երկիրներուն մայրաքաղաքները գտնել:

Անգլիա

Յունաստան

Պուլկարիա

Աւստրալիա

Հայաստան

ԱՃԻՃԻ

Աճիճի, աճիճի, հա, հու, հա,
Աճիճի, աճիճի, զիմ, պօմ, պահ,
Հա, հու, հա, զիմ, պօմ, պահ,
Հ.Մ.Ը.Մ.ի գայլիկները (արծուիկները)
հոս են ահա:

9.- ԿՈՂՄՆԱՑՈՅՑԻ ՉՈՐԱ ԿՈՂՄԵՐԸ

Կողմնացոյցը ժամացոյցի նմանող գործիք մըն է, որուն սլաքը միշտ դեպի հիւսիս կ'ուղղուի:

Հիւսիսը գտնելէն վերջ՝ մնացած կողմերը գտնելը շատ դիւրին է: Դեմքդ երբ հիւսիս դարձնես՝ կռնակդ կ'ըլլայ հարաւ, աջդ՝ արեւելք եւ ձախդ՝ արեւմուտք: Ատոնք չորս գլխաւոր կողմերն են:

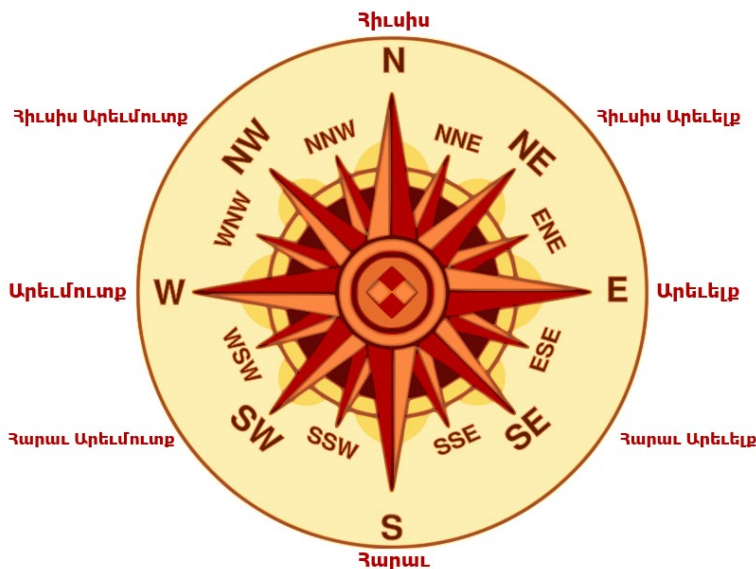
Իսկ չորս երկրորդական կողմներն ալ հետեւեալներն են.

Հիւսիս-արեւելք

Հարաւ-արեւելք

Հիւսիս-արեւմուտք

Հարաւ-արեւմուտք

10.- ՀԵՏԱԽՈՒԶԱԿԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐ

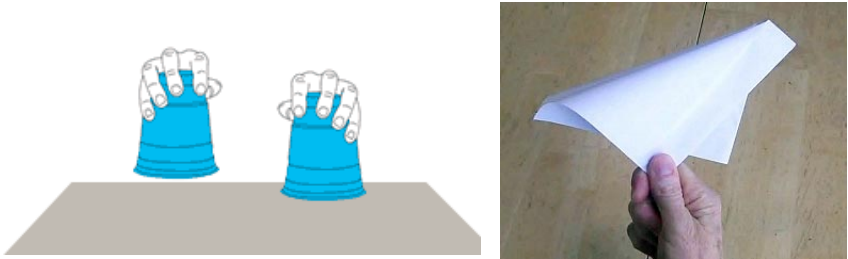
Հետախուզել կը նշանակէ հետքերու հետեւիլ: Այսպէս, գայլիկութեան մէջ կան նշաններ, որոնք յատուկ իմաստ ունին եւ կ'օգտագործուին գանազան առիթներով:

Չծէ՛ այն նշանները, որոնք պիտի գործածես հետախուզական արշաւներու ընթացքին.

Ի՞նչպես ձայներ հանել.

Կրկաս գործածել թատրոնի, խարուկահանդեսի եւ հաւաքոյթներու ընթացքին:

1. Կերպընկալէ (Plastique) գաւաթները զարնել սեղանին՝ ձիու ոտքի ձայներու համար:

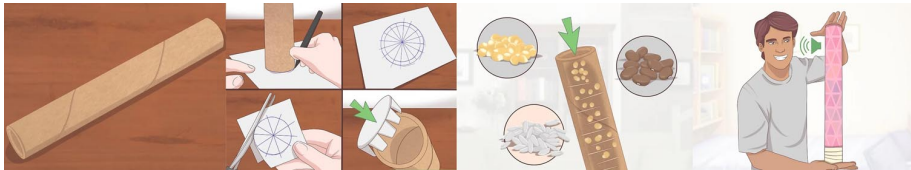

2. Հաստ խաւաքարտ մը թօթուել՝ որոտումի ձայնի համար:

3. Հեծիկի զանգը գործածել՝ հեռաձայնի զանգի համար:

4. Տուփի մէջ ճերմակ լուբիա շարժել՝ անձրեւի ձայնի համար:

Աղէ խմորով խամաճիկը

Չափը.- 17.9 սմ.

Նիւթերը.- 4 գաւաթ ալիւր, 4 գաւաթ աղ, 2 գաւաթ շուր, 2 կաթի դգալ սոսիւնձ, ներկելու համար ջրաներկ, ապա՝ վերնիշ. վրձին եւ սխտոր ծեծելիք:

Պատրաստութիւն.-

Ալիւրը, աղը, շուրը եւ սոսիւնձը խառնելով խմորը պատրաստէ. եթէ շատ կակուղ ըլլայ, ալիւր աւելցուր:

Ուտքերուն համար 2 գնդակ խմոր առ եւ 1.5 սմ. հաստութեամբ երկու երկար փայտիկներ շինէ. թելերուն համար 5.5 սմ. երկար, 1 սմ. լայն եւ 1 սմ. հաստութեամբ կտորներ պատրաստէ եւ փակցուց մարմնին. ձեռքերուն համար երկու կտոր խմոր՝ իւրաքանչիւրը 1 սմ. լայն եւ 1 սմ. հաստութեամբ, կուրծքին համար նոյն հաստութիւնը դիր թելերուն տակ. մատները նշանակէ դանակով:

Թուական

Աքելլայի Ստորագրութիւն

11. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ՀՌՉԱԿՈՒՄԸ

Հայ կամաւորական շարժումը.- Համաշխարհային Ա. պատերազմի սկիզբէն, Կովկասի մէջ կազմուեցան հայ կամաւորական գունդեր, հայութեան բոլոր կազմակերպութիւններուն մասնակցութեամբ: Այս գունդերուն հրամանատար նշանակուեցան Անդրանիկ, Քեռի, Վարդան, Դրօ, Համազասպ, Իշխան

Յովսէփ Արղուրեան եւ Ջանփոլատեան:

Թրքահայաստանի մեծ մասը՝ Պայագիտ, Ալաշկերտ, Բասէն, Խնուս, Կարին, Մանազկերտ, Տրապիզոն, Վան եւ Երզնկա արդէն գրաւուած էին: Գրաւուած այս շրջաններուն պաշտպանութիւնը յանձնուեցաւ կամաւորական գունդերուն:

Պրեսթ Լիթովսքի դաշնագիրը եւ թրքական յարձակողականը.- Հայ ժողովուրդին համար կրկին եկան ծանր օրեր: Ռուս զինուորը քաշուած էր կովկասեան

ռազմաճակատեն, հայութիւնը կը մնար դէմ առ դէմ թրքական զօրքին: Իսկ ներսը՝ թաթարները կը դաւէին հայութեան դէմ եւ կը դիւրացնէին թրքական բանակներուն մուտքը հայկական նահանգներ:

1918-ի սկիզբները թուրքերը ընդհանուր յարձակողականի անցան եւ վերագրաւեցին ամբողջ Թր-

քահայաստանը: Թուրքերը, Կարսէն ետք, գրաւեցին նաեւ Ալեքսանդրապոլը: Այս ձեւով թուրք կառավարութիւնը, բնաջնջելէ ետք թրքահայ ժողովուրդը, կ'ուզէր ոչնչացնել նաեւ կովկասահայութիւնը:

Հայաստանի անկախութեան հռչակումը.- Այս դժուարին օրերուն յաջորդեցին հերոսական օրեր: Մայիս 22-ին, թշնամիին առջեւ բաց էր Երեւանի ճամբան, բայց հայութիւնը մէկ մարդու պէս ոտքի կանգնեցաւ: Հայոց Ազգային Խորհուրդը Արամ Մանուկ-

եանը նշանակեց տիկտաթոր:

Արամ Մանուկեան կազմակերպեց հայ բանակը եւ անցաւ ընդհանուր յարձակողականի: Յաջորդ օրերուն Սարդարապատի, Ղարաքիլիսի եւ Բաշ Ապարանի ճակատամարտներուն մէջ հայկական բանակը յաղթեց թշնամիին, որ՝ ստիպուած, բռնեց Նահանջի ճամբան:

Մայիս 28-ին բոլոր ճակատներուն վրայ հայ բանակը յաղթական դուրս եկաւ եւ հայոց Ազգային խորհուրդը, այս յաղթանակներէն ետք, գումարեց ժողովներ թէ՛ Թիֆլիսի, եւ թէ՛ Երեւանի մէջ: Այս ժողովներուն մասնակցեցան հայ բոլոր կազմակերպութիւնները, որոնք, քննելով ստեղծուած կացութիւնը, որոշեցին հռչակել Յայաստանի Անկախութիւնը:

Այսպէս, 1918 Մայիս 28-ին, վեց դարերու ստրկութենէն ետք, հռչակուեցաւ Յայաստանի Անկախութիւնը եւ հիմը դրուեցաւ Յայկական Յանրապետութեան:

ՍԱՐԴԱՐԱԿԱՏ

Երբ չի մտում ելք ու ճար,
Խենթերն են գտնում հնար.
Այսպես ծագեց, արեգակեց
Սարդարապատի մարտը մեծ:

Չանգե՛ր, ղօղանջեք,
Սրբազան քաջերին կանչեք
Այս արդար պատից:
Սերունդնե՛ր դուք ձեզ ճանաչեք
Սարդարապատից:

Աւարայրից ջանք առանք,
Այստեղ մի պահ կանգ առանք,
Որ շունչ առած, շունչերնիս տանք
Սարդարապատի պատի տակ:

Չանգե՛ր, ղօղանջեք... (կրկ.)

Բայց մենք չընկանք, մենք միշտ կանք,
Մենք չհանգանք, դեռ կը գանք,
Երբ տան զանգը, ահագանգը,
Որ մեր հոգու պարտքը տանք:

Չանգե՛ր, ղօղանջեք... (կրկ.)

Ժամանց

Թիւերուն եւ ուղղութիւններուն հետեւելով՝ այս կաղապարներուն անունները տեղաւորէ՝ իրենց ճիշդ տուփիկներուն մէջ (հորիզոնական եւ ուղղահայեաց):

The crossword puzzle grid consists of the following words:

- 1** Խ (Horizontal, 8 letters)
- 2** (Vertical, 6 letters)
- 3** (Horizontal, 7 letters)
- 4** (Horizontal, 7 letters)
- 5** Զ Ն Պ Ա Ն Կ Ի Լ Ն (Horizontal, 9 letters)
- 6** (Vertical, 6 letters)
- 7** (Horizontal, 7 letters)
- 8** (Vertical, 8 letters)

Geometric shapes and their labels:

- 6** Ուղղ. (Pink oval)
- 3** Զոր. (Green square)
- 4** Զոր. (Orange triangle)
- 7** Ուղղ. (Blue rectangle)
- 1** Զոր. (Red crescent moon)
- 5** Զոր. (Yellow diamond)
- 2** Զոր. (Pink star)
- 8** Ուղղ. (Purple circle)

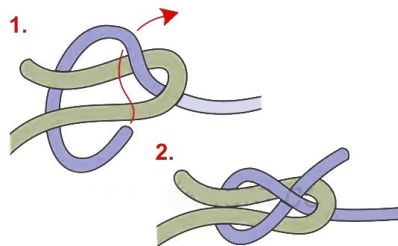
Թուական

Արեւլայի Ստորագրութիւն

12.- ԿԱՊԵՐ ԵՒ ՀԱՆԳՈՅՑՆԵՐ

Չուլիակ Յանգոյց (Sheet bend):

Երկու անհավասար հաստութեամբ պարաններ իրարու կապելու կը ծառայէ:

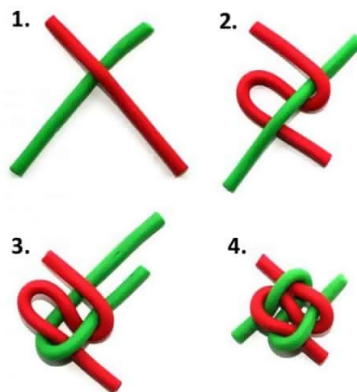
Չոյգ Չուլիակ հանգոյց (Double Sheet bend):

Մեծ տարբերութեամբ անհավասար պարաններ իրարու կապելու կը գործածուի:

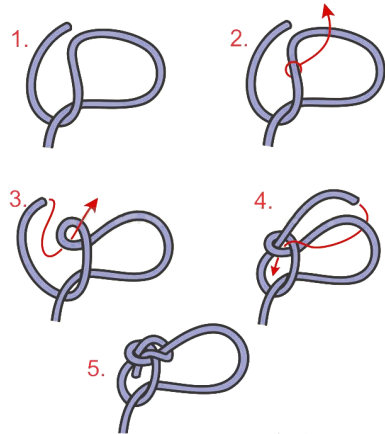
Քառակուսի հանգոյց (Rustler's knot):

Գործնական եւ գեղեցիկ հանգոյց մը, որ կը գործածուի նաեւ գայլիկին փողկապին 2 ծայրերը իրարու կապելու:

**Սահուն անուորդ
(Running Bowline):**

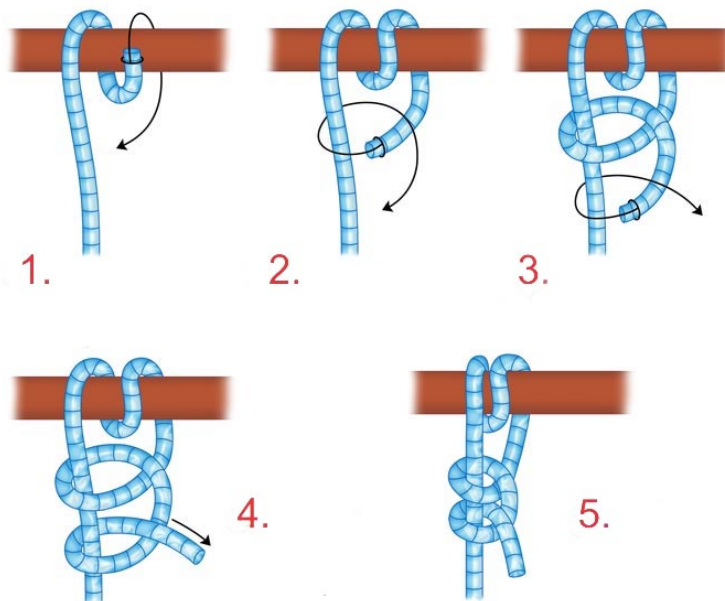
Փոքր անուորդ մը եւ անոր միջոցով շինուած երկրորդ մեծ օղակ մը, գոր կրնանք պատկերել: Կը գործածուի պարանը տեղէ մը անցընելու համար:

Փայտի կապ

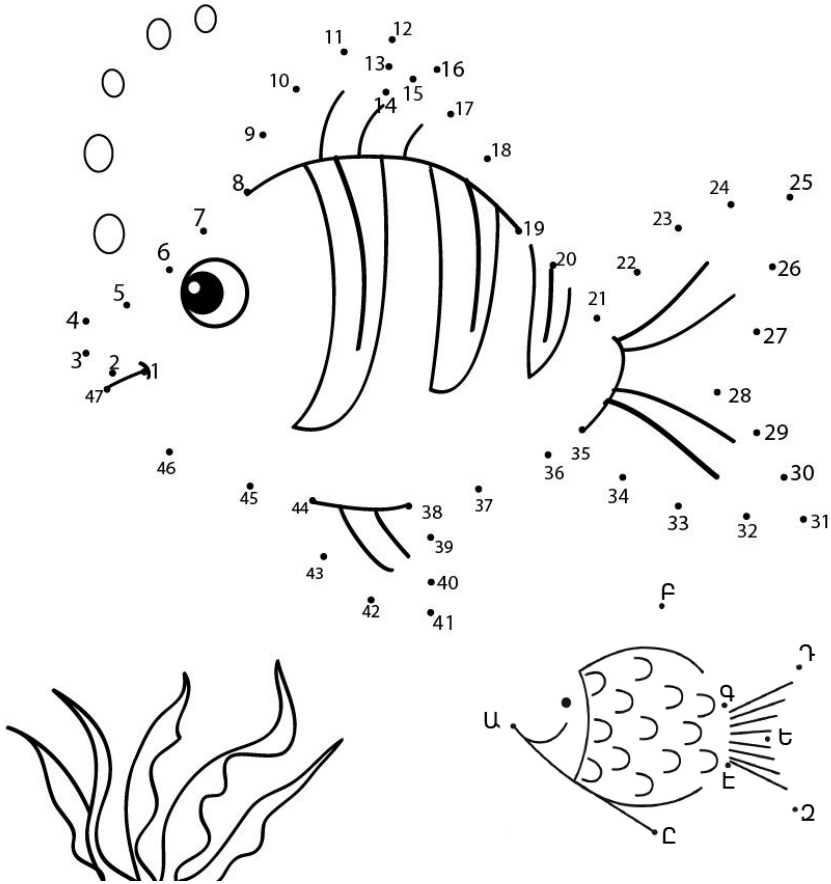
(Round Turn and two half hitch's):

Պարան մը արագ ձեւով ձողի մը կամ ծառի մը ամրացնելու դիւրին միջոց մը. դիւրութեամբ կարելի է գայն ետ քակել:

Ժամանց

1-Էն 36 եւ Ա.Էն Ը. կէտերը իրարու միացո՛ւր, գտնելու համար պահուած պատկերը:

Թուական

Արեւլայի Ստորագրութիւն

13.- ՄՈՐԱ

Ա.-	Ի ..	Յ	Տ -
Բ - ...	Լ ...	Ն -.	Ր . . .
Գ ...	Խ - . .	Շ _ _	Ց - ..
Դ ...	Տ _ . _	Ո _ .	Ի ... -
Ե .	Կ _ .	Չ _ . .	Փ - ...
Զ _ ..	Հ	Պ . _ .	Բ - . . .
Է .	Ձ - ... -	Ջ _ . .	Օ _ .
Ը ...	Ղ ... -	Ռ . . .	Ֆ .. - .
Թ - ..	ճ - . _	Ս ...	ԵՒ .. _
Ժ . _ -	Մ _	Վ ... -	ՈՒ . _

Գրե՛ անունդ Մորսով.

.....

Բառը կազմե՛.

....., .., , , .. , _

ՆԵՐԿԷ՛

ԿԱՆՉ

Էքս էքս էքս դրա դրա դրա
Էքսդրա
Լա լա լա վե վե վե
Լաւ Է
Պրա պրա պրա վօ վօ վօ
Պրաւօ

Գտի՛ր նոյն տառով սկսող գոյգերը: Ո՞ր առարկան անգոյգ է:

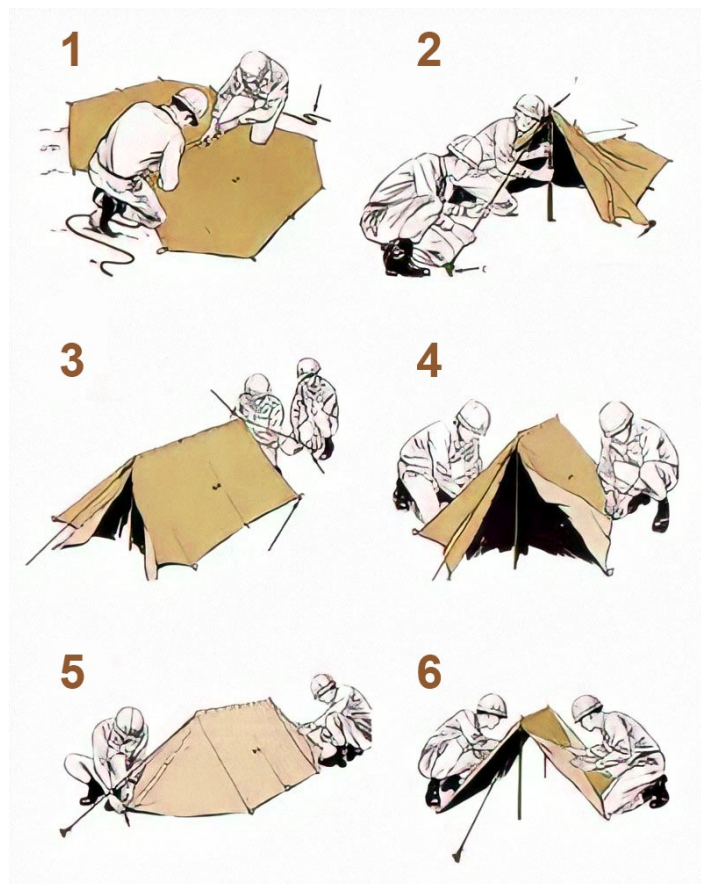

Թուական

Արեւլայի Ստորագրութիւն

14.- ՎՐԱՆ ԼԱՐԵԼ

Շրջանի մը մէջ բանակելու համար, հարկ է, որ վրան լարենք: Յետեւաբար, վրան լարելն ալ իր ձեւերը ունի: Լաւ ու ճշգրիտ ձեւով վրան հաստատելու եւ լարերու համար հետեւէ նկարներուն, որպէսզի ձեռնածալ չմնաս եւ մասնակցութիւնդ բերես աշխատանքին:

15.- ԿՐԱԿ ՎԱՌԵԼ

Կարելի եղածին չափ քիչ լուցկի պիտի գործածես: Կրակ վառելիք տեղը պետք է մաքրուի դիւրավառ բոլոր նիւթերէ, որպէսզի կրակը չտարածուի, ճմռթկուած թուղթ մը դնել գետինը եւ

ԿՐԱԿ ՎԱՌԵԼ

Կրակ վառելիք տեղը պետք է մաքրուի դիւրավառ բոլոր նիւթերէ, որպէսզի կրակը չտարածուի

- 1 ճմռթկուած թուղթ մը դնել գետինը եւ վերջը միայն փայտերը աւելցնել
- 2 Փայտերը շարել իրարու վրայ, այնպէս մը, որ ոչ բակի մէջտեղերը
- 3 Կարելի եղածին չափ քիչ լուցկի պիտի գործածես
- 4 Կրակ տուր թուղթին ու լաւ մը վառելէ ետք, վրան խաչածն փայտեր աւելցուր:
- 5 Մի' մոռնար, սակայն, որ կրակ վառելը չի բաւեր, մարելն ալ պետք է գիտնաս:

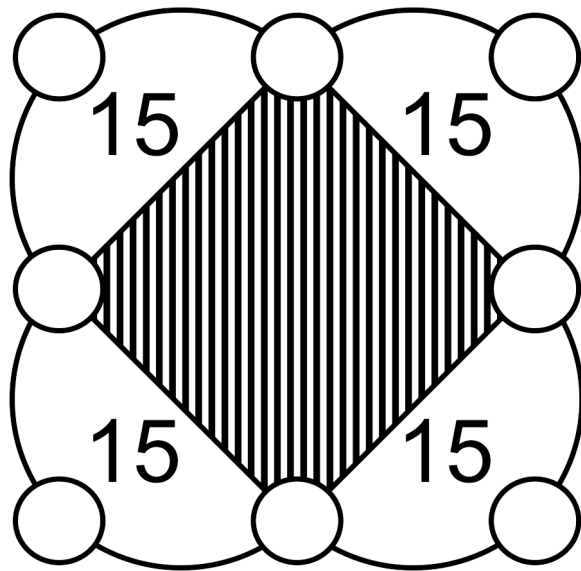

վերջը միայն փայտերը աւելցնել: Բայց ո՛չ բոլորը մէկ, դիրավառ փայտերը շարել իրարու վրայ, այնպէս մը, որ օդ բանի մէջտեղերը, կրակ տուր թուղթին ու լաւ մը վառելէ ետք, վրան խաչածն փայտեր աւելցուր:

Մի՛ մոռնար, սակայն, որ կրակ վառելը չի բաւեր, մարելն ալ պէտք է գիտնաս: Գործդ վերջացնելէ ետք, հող թափէ օճախին վրայ, որպէսզի հրդեհ չյառաջացնես, վայրէն հեռացիր այն ատեն, երբ վերջնականապէս կրակը մարի:

Ժամանց

Մէկէն մինչեւ 8 թիւերը տեղաւորել շրջանակներու մէջ, այնպէս որ իւրաքանչիւր կիսաշրջանը ընդգրկող երեք շրջագիծերուն մէջ տեղաւորուած թիւերուն գումարը ըլլայ 15:

ՖԱՐԻԱ-ՖԱՐԻԱ

ՖԱՐԻԱ - ՖԱՐԻԱ

Վեհ Յ. Ա. Ը. Մ. -ի ու-րի-նե՛ր ծա-րիա ծա-րիա

հօ խա-րոյ-կին շուրջ շրջան կա-զ Տեր ծա-րիա ծա-րիա

հօ ու-րախ զը-ւարթ միշտ կ'երգենք բա-ցօ-թեայ կեանք

կը վա-րենք ծա-րիա ծա-րիա ծա-րիա ծա-րիա ծա-րիա

ծա-րիա ծա-րիա ծա-րիա ծա-րիա ծա-րիա ծա-րիա ծա-րիա ծա-րիա հօ :

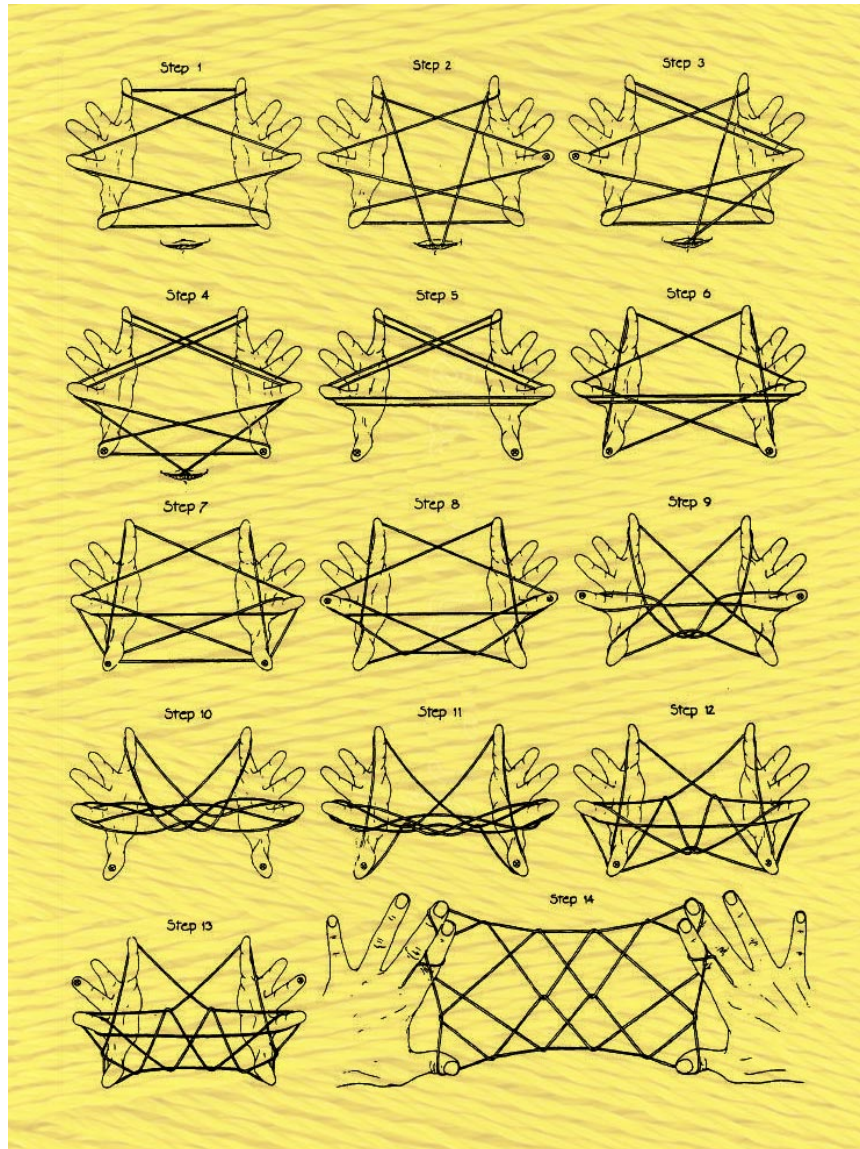
Վեհ Յ.Ա.Ը.Մ.ի արիներ
(կամ գայլիկներ եւ արծուիկներ)

Ֆարիա, ֆարիա, հօ՛,
Խարոյկին շուրջ շրջան կազմեր,
Ֆարիա, ֆարիա, հօ՛,
Ուրախ, զուարթ միշտ կ'երգենք,
Բացօդեայ կեանք կը վարենք:
Կրկնել.- Ֆարիա, ֆարիա, ֆարիա, ֆարիա,
ֆարիա, ֆարիա, ֆարիա, հօ՛:

Մենք բնութեան շէն գաւակներ,
Ֆարիա, ֆարիա, հօ՛,
Ապագայի յաղթ սերունդներ,
Ֆարիա, ֆարիա, հօ՛,
Հայ առողջ պատանիներ (կամ քոյրեր),
Սիրեցէք իտեալը մեր:
Կրկնել.- Ֆարիա, ֆարիա, ֆարիա, ֆարիա,
ֆարիա, ֆարիա, ֆարիա, հօ՛:

Խարոյկը որ կը ճարճատի,
Ֆարիա, ֆարիա, հօ՛,
Մեր սրտերը բոցավառի,
Ֆարիա, ֆարիա, հօ՛,
Ուրախ գուարթ միշտ կ'երգենք,
Բացօդեայ կեանք կը վարենք:
Կրկնել.- Ֆարիա, ֆարիա, ֆարիա, ֆարիա,
ֆարիա, ֆարիա, ֆարիա, հօ՛:

ՓՈՐՁԷ՛

ԳԻՏԵ՞Ք ԹԷ

- Երթելեկի լոյսերը առաջին անգամ գործածուած են Նիւ Եորքի մէջ, 1918-ին:

- Խուլ-համրերու յատուկ լեզուն ստեղծուած է 18-րդ դարուն, հայր Էփեի կողմէ:

- Ռուսահայ Նազարեթ եւ Բարթող Թորոյեան եղբայրները 1911-ին շարժապատկերի սրահ մը հաստատած են Էրզրումի մէջ: Շուրջ 190 ժապաւեններ ցուցադրուած են: Սրահը ունեցած է 240 աթոռ, ջահեր, դաշնակ, օթեակներու համար եւրոպական գորգ եւ խմիչք: Երկու տարի եւ վեց ամիս միայն կարելի եղած է աշխատցնել: Պատերազմի նախօրեակին, Թորոյեան եղբայրներ Ռուսիա փախած են:

Թուական

Արեւլայի Ստորագրութիւն

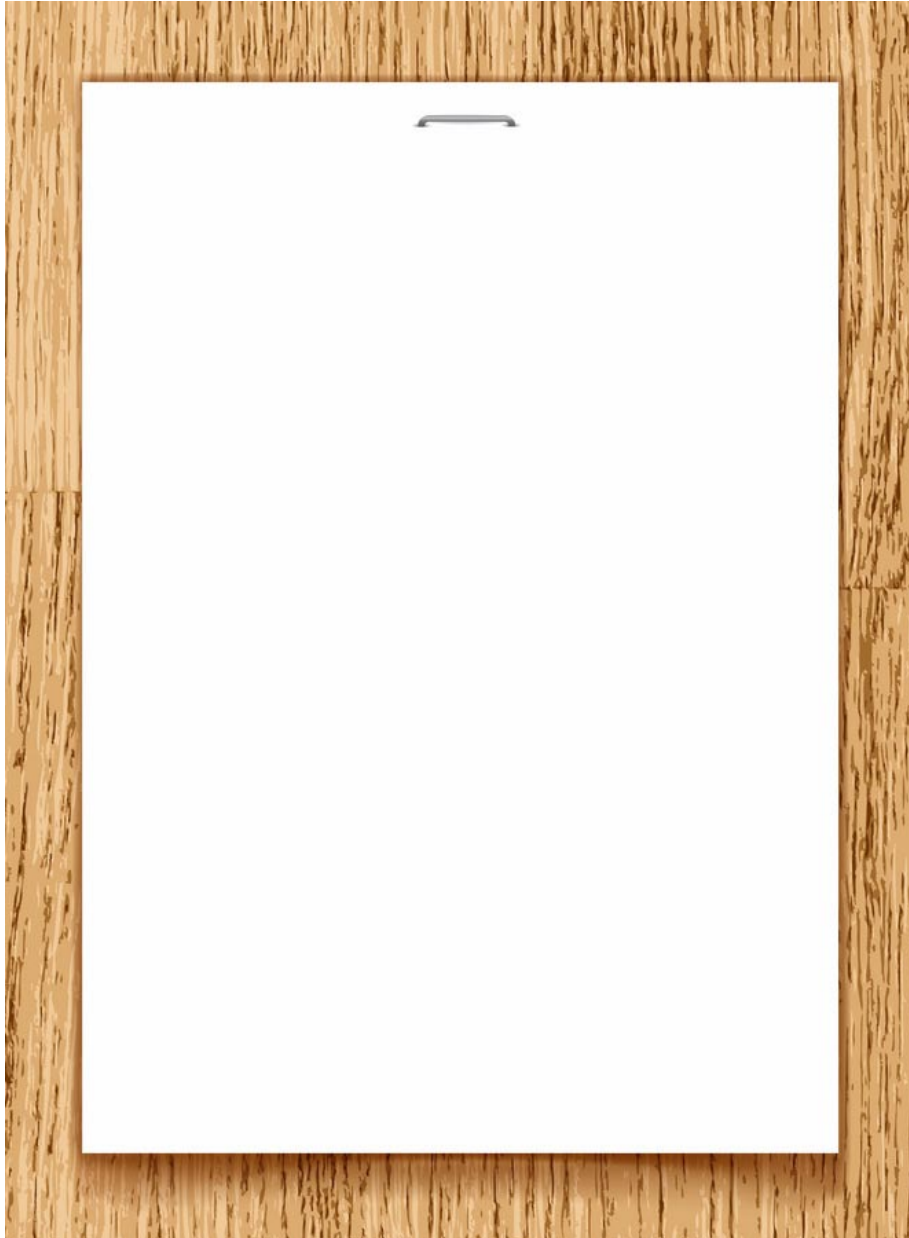
16.- ՀՆԴԿԱԿԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐՈՎ ԽՕՍԻԼ

Ստորել պիտի տեսնես նշաններ, որոնք յատուկ իմաստներ ունին: Սորվե՛ եւ կիրարկե՛ գաւտնք հաւաքոյթներու ընթացքին:

*Գործածե՛՛ հնդկական 12 նշաններ,
պատմություն մը պատմելու համար:*

ԽԱՎՐՈՒԿԱԿԱԶՄՆԴԷՍԻ ԵՐԳ

Դուք հաւաքուած խարոյկին շուրջ,
Կը սպասէք անակնկալ լուրջ:

Ծափերով: Յա հա հա հաճելի է
Խարուկահանդէսը: (Կրկնել)

Քով-քովի շրջանակ կազմած,
Դեմքերնիդ խարոյկին յառաջ,
Յա հա հա հաճելի է...

Եղբայրներ պատրաստուեցէք,
Որ ձեր կարգին ուրախացնէք,
Յա հահա հաճելի է...

Աջէն ձախէն ոտքի չելլեն,
Չուարճալիքներու ատեն:
Յա հա հա հաճելի է...

Վեհ Յ.Ս.Ը.Ս.ի դրօշին շուրջ,
Միշտ եղէք ուրախ աչալուրջ:
Յա հա հա հաճելի է...

Ահա խարոյկը կը մարի,
Ձեզ կը մաղթեմ գիշեր բարի:
Յա հա հա հաճելի է...

Ժամանց

1.- Պարապ տուփիկներուն մէջ թուաբանական նշաններ դիր:

5		4		9	=	0
5		4		9	=	11
5		4		9	=	10
5		4		9	=	1

Թուական

Արեւլայի Ստորագրութիւն

17.- ԱՐՇԱՒ ԲԱՆԱԿՈՒՄ

Արշաւ-բանակումի նպատակը

Գայլիկական հաւաքոյթները ակումբէն ներս գլխաւոր նպատակ մը կը հետապնդեն. գայլիկին զանազան սիւթերու շուրջ գիտելիքներ սորվեցնել, որովհետեւ գայլիկը որքան ալ սորված ըլլայ օրէնքները եւ գիտելիքները գործադրելու ձեւերը, լաւապէս հասկցած եւ իւրացուցած չ'ըլլար զանոնք, եթէ անձամբ չգործադրէ եւ փորձառութիւն չունենայ:

Արշաւ-բանակում կը նշանակէ արշաւել եւ բանակիլ, ապա կրկին արշաւել եւ բանակիլ զանազան հանգրուաններով, նուազագոյնը մէկ գիշեր բանակավայրէն դուրս անցընելով: Արշաւ-բանակումը կը նպատակադրէ.-

- Նպատակի մը համար քալել.
- Բնութեան մասին տեղեկութիւն եւ ծանօթացում

ունենալ.

- Սկաուտական ծանօթ գիտելիքներ գործադրել.
- Շրջանի մը բնակչության եւ սովորության ծանօթանալ.
- Մարմնական զարգացում, երկար քալելու եւ չարքաշության վարժութիւն ունենալ:

Քալելու կերպ

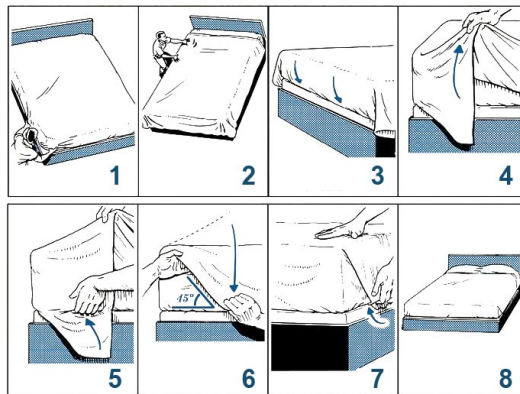
Իբրեւ հիմնական օրէնք, պետք է ըսել, որ արշաւը մրցում չէ: Իւրաքանչիւր գայլիկ պետք է տեղեկութիւն ունենայ արշաւի ընթացքին քալելու ձեւին մասին. պետք չէ բնաւ մեծ ճիգ գործածել, վազէ կամ շարքերէն առջեւ անցնի կամ ետ մնայ: Իբրեւ արագութիւն յարմար է ժամական 4 քլմ. ճամբայ քալել, նախ՝ կրունկը գետին դնելով, ապա մատներուն վրայ թեթեւ մը օրօրուելով, այս մէկը մանաւանդ, երբ ծանր պայուսակ մը ունինք մեր կռնակին: Իւրաքանչիւր 50 վայրկեանը 10 վայրկեան, կամ 25 վայրկեանը 5 վայրկեան հանգիստ ընել, գետին նստելով կամ պառկելով, ոտքերը քիչ մը բարձր:

Արշաւի ատեն նկատի առնել

- Երթելէկի նշանները յարգել
- Ցանկապատներէն չանցնիլ
- Մշակուած հողերու վրայէն չանցնիլ
- Կենդանիները պաշտպանել
- Մայրուղիներէն հեռու մնալ

18.- ՀԱԳՈՒՄՏՆԵՐԸ ԽՈԶԱՆԱԿԵԼ, ՄԱՔՐԵԼ ԵՒ ԾԱԼԵԼ

Բանակումի երթալու ատեն պետք պիտի զգաս հագուստների լա ծալելու, քիչ տեղ տալու համար անոնց: Վրանին տակալ պիտի տեսնես, թե որքան օգտակար է հագուստների կարգով ու կանոնով ծալելը եւ կոկիկ մը շարելը:

Բայց բանակումին պիտի չսպասես:

Տունը, հագուստների դո՛ւն պիտի մաքրես: Երբ կը փոխուիս, հանած հագուստների խոզանակէ, ծալէ, վերցուր կամ կախէ: Իսկ իրիկունները, քնանալէ

առաջ, տաքատդ մէկ կողմ, շապիկդ միւս կողմ մի՛ նետեր: Թօթուէ, խոզանակէ եւ կանոնաւոր մը տեղաւորէ մահճակալիդ մօտը:

Երբեմն ալ մութին մէջ հանուիլ-հագուիլ փորձէ, վարժութիւնն ձեռք ձգելու համար: Պիտի տեսնես որ հաճելի է:

Ժամանց

Ամբողջացուր խաչբառը՝ հետեւելով թիւերուն եւ նկարներուն (ուղղահայեաց եւ հորիզոնական):

3 Ուղղ.

2 Ուղղ.

1 Ուղղ.

4

5

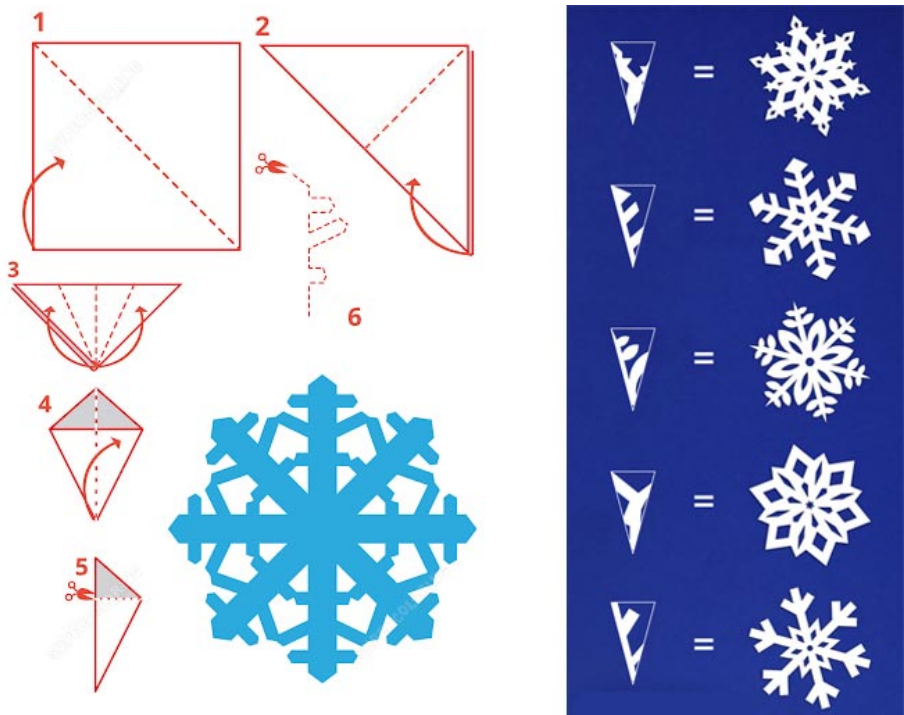
6

Թուական

Արեւլայի Ստորագրութիւն

ԿԱՂԱՆԴԻ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՓԱԹԻՆՆԵՐ

- Քառակուսի թուղթի ծալե երեք անգամ, որպեսզի ստանաս եռանկյուն մը: Եռանկյունին ծայրը գծե փաթիլին մեկ մասը (տես փաթիլի պատկերները): Մկ-

րատով կտրե փաթիլը եւ յետոյ բաց թուղթը: Կրնաս փաթիլը փակցնել ուրիշ գոյնով թուղթի վրայ եւ զայն կախել կաղանդի ծառին վրայ:

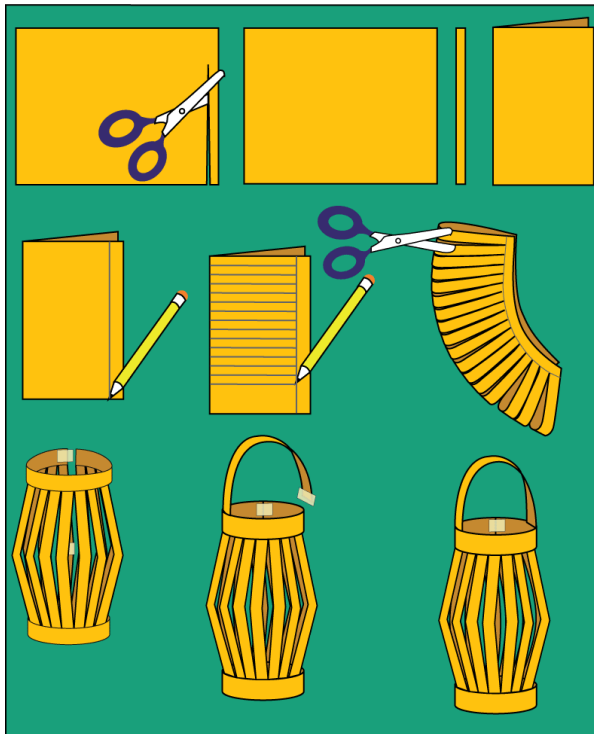
- Կրնաս նաեւ քառակուսի թուղթի ծալել երկու ան-

գամ, վրան գծել փաթիլը: Փաթիլները գծելու համար, կրնաս ընդօրինակել նախորդ էջով տրուած փաթիլներուն պատկերները: Կրնաս նաեւ գծել ուրիշ ձեւեր, ինչպէս՝ կլոր, աստղ, սիրտ, եւ այլն:

ԼԱՄԲԵՐԸ

- Գունաւոր թուղթին վրայ քառակուսի մը գծել եւ կտրել: Մէջտեղէն ծալել քառանկիւնը՝ երկայնքին. յետոյ, ծայրերէն

երկու սանթիմէթր ծալել դեպի դուրս: Գծաքաշով գիծեր գծել թուղթին վրայ, մինչեւ 2 սանթիմէթր ծալուածքը (տես պատկերը): Կտրել զանոնք: Բաց թուղթը: Ծայրը խեժ քսել, փակցուր լամբին ծայրերը, ինչպէս նշանակուած է պատկերին մէջ: Չմոռնաս նաեւ փակցնելու առասանի (բարակ չուան) կտոր մը, որպէսզի կարենաս լամբի կախել:

ԺԱՊԱԷՆՆԵՐԸ

- Քրեփի (թաշկինակներու պէս թուղթ) թուղթերը կտրէ եւ վերածէ 5 սանթիմէթ լայնք ունեցող ժապաւեններու: Մկրատին ծայրով ժապաւեններուն վրայէն անցիր, որպէսզի ժապաւենը ոլորուի: Բաց ժապաւենները կրնաս կախել կաղանդի ծառին վրայ կամ սենեակին պատերէն:

- Գունաւոր թուղթերուն վրայ 9 սանթիմէթ լայնքով ժապաւեններ գծէ (երկայնքը՝ ուղաձիգ չափ): Ժապաւենին վրայ գծէ եւ կտրէ գիծերը: Ծայրէն բռնէ ժապաւենը եւ ձգէ, որ կախուի:

ՔԱՐՏԵՐԸ

Գիտե՞ս, կաղանդ պապային գրած նամակդ եթէ գոյնզգոյն եւ պատկերազարդ ըլլայ, կաղանդ պա-

պան աւելի գոհ կ'ըլլայ: Կրնաս նաեւ այս անուշիկ քարտերը դրկել բարեկամներուդ եւ ազգականներուդ:

- **ԿԱՂԱՆԴԻ ԾԱՌՈՎ ՊԱՏԿԵՐ:** Ճերմակ խաւաքարտը մեջտեղէն երկուքի ծալէ: Մէկ էջին վրայ գծէ կաղանդի ծառ մը: Ծառին կանաչ տերեւները շինելու համար, պէտք ունիս կանաչ բուրդի, գոր պզտիկ-պզտիկ կտորներու պէտք է վերածես: Բուրդերդ փակցուր ծառին վրայ: Բամպակի փոքրիկ գունդեր շինէ եւ գանոնք ջրաներկով գոյնզգոյն ներկէ: Մի մոռնար նաեւ ծառին վրայի դեղին աստղը:

- **ԿԱՂԱՆԴ ՊԱՊԱՆ:** Կանաչ խաւաքարտէ քառակիւնը ծալէ երկուքի: Ճերմակ խաւաքարտին վրայ գծէ եւ կտրէ կլորակ մը: Կարմիր խաւաքարտին վրայ գծէ

եւ կտրէ կաղանդ պապային գլխարկը: Գլխարկը եւ գլուխը փակցուր կանաչ քարտին վրայ, աւելցուր աչքերը, քիթը եւ բերանը: Գլխարկին ծայրը փակցուր բամպակէ ճերմակ գնդիկ մը: Բամպակէ մօ-

րուքն ալ փակցուր կաղանդ պապային բերանին շուրջ: Հիմա կրնայ սկսիլ կաղանդ պապային դրկելիք նամակդ գրելու:

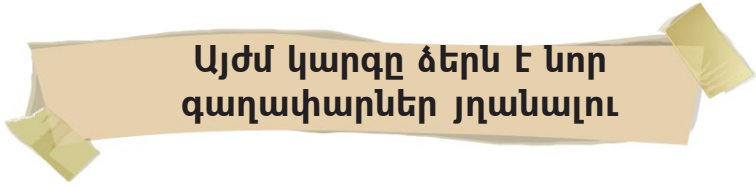
19.- ԱՌԱՆՁԻՆ, ԱՌԱՆՑ ԾԱԽՍԻ ԱՌԱՐԿԱՅ ՄՐ ՇԻՆԵԼ ԿԱՄ ՀԻՒՍԵԼ

Ամեն մարդ կրնայ խաւաքարտէ տուն մը, փայտէ խաղալիք մը կամ գունաւոր նկար մը պատրաստել: Երբ փորձես դո՛ւն ալ, ո՛չ միայն պիտի տեսնես, թէ իրապէս դիւրին է, այլ իտի զարմանաս, որ այդքան լաւ բան մը կրնաս շինել:

Այսուհետեւ բան չթափէ՛ք: Կամ՝ առնուազն երկու անգամ մտածեցէք, որեւէ բան թափելէ առաջ: Օրինակ մը.-

Ճիւղ տաբատներ, մաշած ըլլան թէ կարճացած, երբեք մի թափէք: Ձեր գունաթափ ճիւղերը կրնաք վերածել «միսի» փէշերու: Ձեր ճիւղերը կրնաք նաեւ վերածել խոհանոցի գոգնոցներու, ետեւի գրպաններուն մասը իբրեւ յառաջամաս գործածելով: Վերջապէս, ձեր հիւսցած ճիւղերը կրնաք ուսէն կախուող պայուսակի վերածել:

**Այժմ կարգը ձերն է նոր
գաղափարներ յղանալու**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Խնայողութիւն

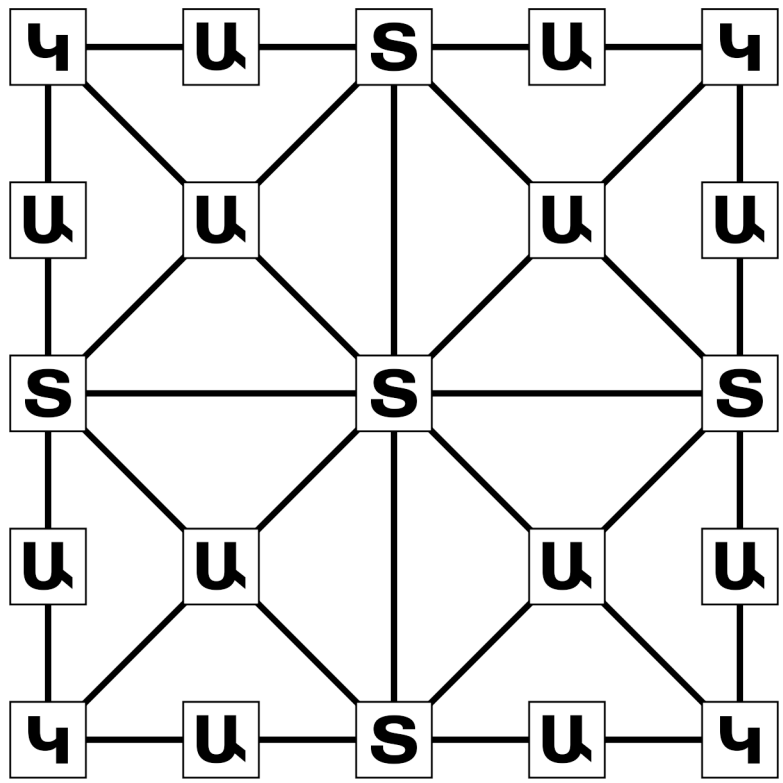
Նկատի ունեցիր, որ խնայողութիւնը առաքինութիւն մըն է, հետեւաբար, երբ ծնողքդ քեզի դրամ տայ ծախսելու, պէտք չէ անելորդ, անտեղի ծախսես, այլ՝ գանձանակի մը մէջ պէտք է հաւաքես, հետագային անհրաժեշտ ծախսերու յատկացնելու համար. օրի-

նակ՝ դպրոցական պիտոյքներ եւ գայլիկական տարագ գնելու, արշաւներու եւ բանակումներու վճարելու, որովհետեւ կրնայ պատահիլ, որ պէտք ունեցած ժամանակդ ծնողքիդ քովը պատրաստ գումար մը չունենայ եւ այս ձեւով զրկանքներու կ'ենթարկուիս, հակառակ ծնողքիդ կամքին:

Խնայողությունը նաեւ պատճառ կ'ըլլայ որկրամոլութեան եւ շատակերութեան չվարժուելու, քանի անոնք առողջապահական չեն. արդէն մեծ ճիգ ալ պէտք չէ, կարելորդ այս օգտակար ձեւին վարժուիլը է, ուրեմն գայլիկական կամքովդ խնայող եղիր եւ պիտի յաջողիս:

Տարբեր ուղղութիւններով փորձեցէք ութսուն անգամ կարդալ ԿԱՏԱԿ բառը

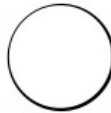
Ժամանց

Քանի՞ կատու կայ այս նկարին մեջ

**HOW
MANY**

DO YOU SEE?

13	14
CATS	DOGS
ANSWER	

Թուական

Արեւլայի Ստորագրութիւն

20.- ԄԱՔՐԵԼ ՈՒ ԿԱՊԵԼ
ՎԻՐԱԲՈՐ ՄԱՏ ՄԸ, ԳԵՂԵԼ
ԱՅՐՈՒՄԾՔ ՄԸ ԵՒ ՀԱՍԿՆԱԼ
ԱՂՏՈՏՈՒԹԵԱՆ ՎՏԱՆԳԸ
ՍԿՐԹՈՒՔԻ ՄԸ ՊԱՐԱԳԱՅԻՆ

Չի բաւեր ճարտար գայլիկ մը ըլլալը, պէտք է նաեւ օգտակար ըլլաս ուրիշներուն, մանաւանդ կարմիր խաչի վերաբերող գործերուն մէջ:

Ասոր համար առաջին պայմանը մաքրութիւնն է:

Ուշադիր պիտի ըլլաս, որ դարմանած վերքիդ աղտոտ բաներ չմօտեցնես: Եթէ, օրինակ, աղտոտ լաթ մը կամ թուղթ մը դնես վերքիդ վրայ, կրնաս պատճառ ըլլալ, որ վերքը թարախոտի, մորթը կարմիր, նոյնիսկ արիւնը թունաւորուի:

Եղունգով, դանակի ծայրով կամ փայտի կտորով մի՛ դպչիր վերքին:

Նախ լուա՛ ձեռքերդ կամ ալքոլով սրբէ: Յետոյ սկսէ դարմանումի: Ու մի՛ մոռնար, որ նախնականը, առաջին դարմանումն է, որ կը սպասուի քեզմէ:

Վերջնական դարմանումը ձգէ բժիշկին:

Այսպէս, եթէ պատահի, որ մէկը մատը կտրէ, աշխատէ ամէն բանէ առաջ արիւնը կեցնել. վիրաւորին ըսէ, որ մատը օդին մէջ բռնէ եւ ամուր սեղմէ վիրակապը վերքին վրայ. եթէ վիրակապ չունիս, կրնաս մաքուր թաշկինակի մը մէջի կողմը կամ մաքուր թուղ-

թի կտոր մը գործածել: Յետոյ ամուր կը կապես, ամեն կողմ հաւասարապէս սեղմելով: Կրնաս ուրիշ բան մըն ալ ընել. կը սեղմես մատը կամ կը կապես վերքէն քիչ մը վեր տեղէ մը, արիւնը չի հոսիր այլեւս:

Իսկ մաքուր արիւն հոսելու պարագային, այսինքն՝ սիրտի իւրաքանչիւր գարկին, արիւնը դուրս գալուն, սիրտին կողմէն՝ վերքին քովէն պետք է կապել: Ուշադրութիւն ընել սակայն, որ մէկ ժամէն աւելի կապուած չմնայ:

Այրուածքի մը պարագային, այրուածքին վրայ ձի-

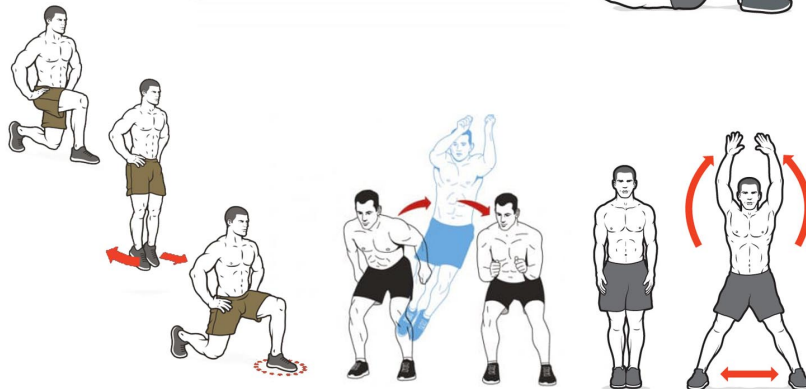
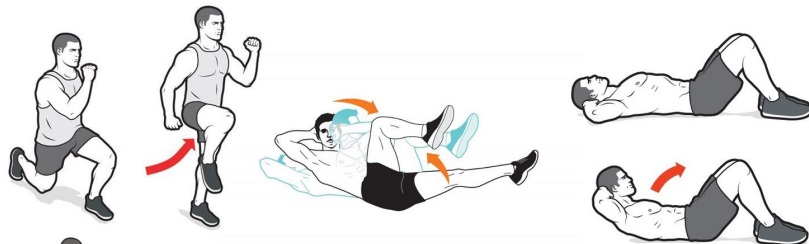
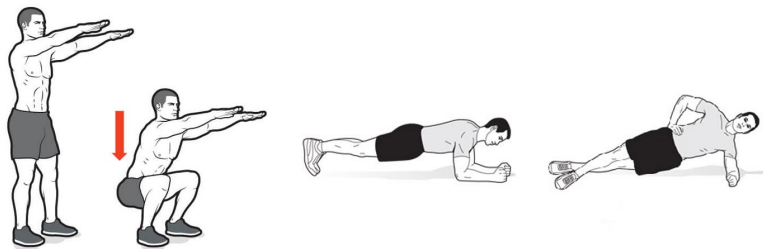

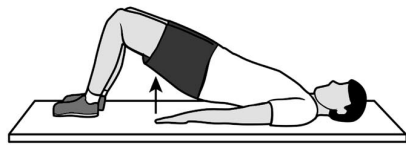
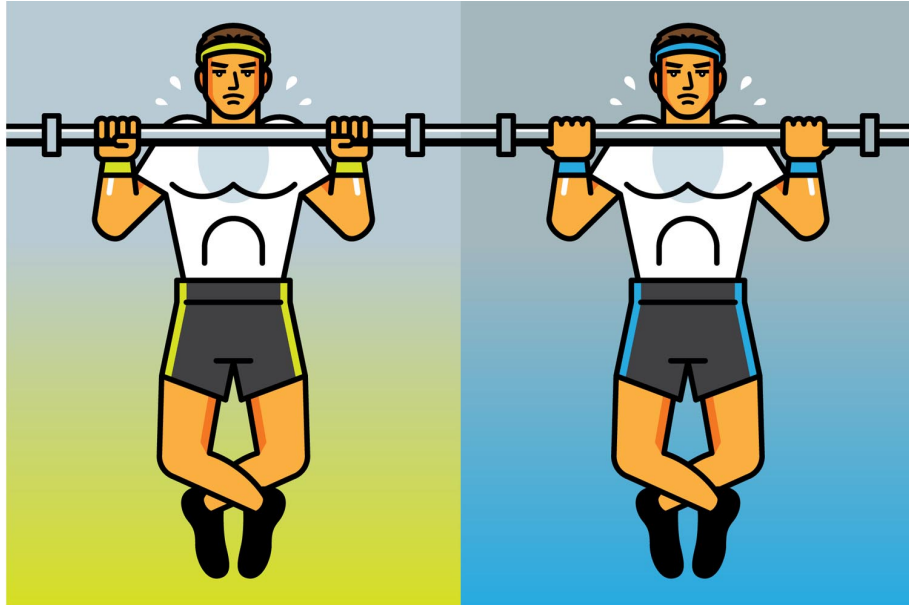
թաիւղ պէտք է քսես ու մաքուր բամպակով կամ լաթով ծածկես:

Կը պատահի, որ վիրաւորը մարի. դուն քեզի մի՛ կորսնցներ բնաւ: Երբ կը տեսնես, որ պիտի մարի, նստեցուր կամ պառկեցուր ենթական եւ տաք բան մը խմցուր՝ մինչեւ որ բժիշկը հասնի: Ջուր չդպցնես այրուածքին:

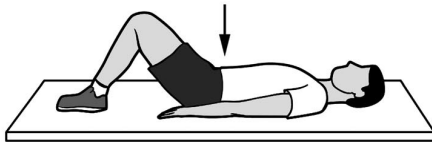
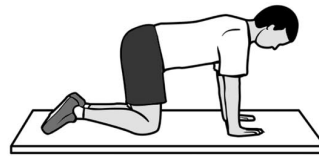
Եթէ եռացող ջուրի այրուածք է, դարձեալ թեթեւ «վազելին» պէտք է քսել, ջուրը լեցուածները չպայթեցնելու համար, ուշադրութիւն պէտք է ընել:

21.- ՉԱՐՔԱՇՈՒԹԵԱՆ ՓՈՐՁԵՐ

Start

nish

